

MER zandwinning Netterden

MER Zandwinning Netterden

Startnotitie V07

Netterden Zand en Grind bv

Grontmij Nederland bv
Cluster Oost

Verantwoording

Titel : MER Zandwinning Netterden
Projectnummer : 104193
Documentnummer : 12000223
Revisie :
Datum : 24 juni 2003

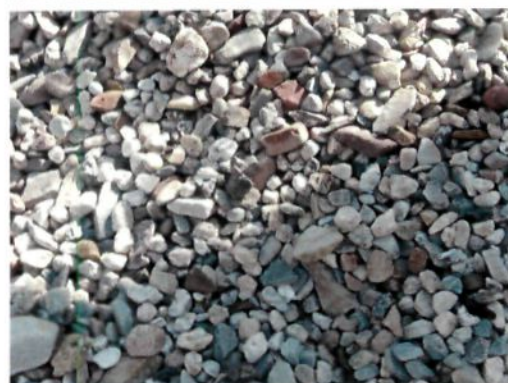
Auteur(s) : ir. V.J. Grond, drs. H.M.M. Ravesteijn
e-mail adres : vincent.grond@grontmij.nl
Gecontroleerd : R.P. Wimmers
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd : ing. B.J. Brinkman
Paraaf goedgekeurd :

Zand 0/2 mm.

Grint 4/16 mm.

Grint 4/32 mm.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Probleemstelling	7
1.2	Besluit MER	7
1.3	Plangebied en studiegebied	7
1.4	Planproces.....	9
1.5	Inspraak en voorlichting	10
1.6	Betrokkenen	10
1.7	Opzet rapport	11
2	Uitgangspunten	13
2.1	Inrichtings-MER, geen locatie-MER	13
2.2	Doelstellingen	15
3	Beleid	17
3.1	Europees niveau	17
3.2	Nationaal niveau	17
3.3	Provinciaal niveau	23
3.4	Gemeentelijk niveau	27
4	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen.....	33
4.1	Verkeer	33
4.2	Water.....	35
4.3	Landbouw	38
4.4	Recreatie	38
4.5	Natuur.....	39
4.6	Landschap	40
4.7	Woon- en leefmilieu	42
4.8	Archeologie	43
5	Concept- alternatieven.....	45
5.1	Voorgenomen activiteit	45
5.2	Het proces naar de alternatieven toe	47
5.3	Basisalternatief	49
5.4	Concept alternatief 'De rand gebroken'	50
5.5	Concept alternatief 'Reefsche Wetering'	51
5.6	Concept Landschapalternatief	52
Bijlage 1	 Visualisatie productieproces	
Bijlage 2	 Aanzet beoordelingscriteria	
Bijlage 3	 Verslag interviews betrokken organisaties en overheden	

1 Inleiding

1.1 Probleemstelling

Het westelijke deel van de gemeente Gendringen bestaat uit een open landbouwgebied, waarin enkele woonkernen zijn gelegen (onder andere Azewijn en Netterden). In dit gebied wordt sinds 1970 zand en grind gewonnen en verwerkt door Netterden Zand en Grind B.V. De winning op de locaties 'Omsteg' en 'Kleine Reeve' is reeds beëindigd. Winning op de locatie 'Azewijnse Broek' is in volle gang.

Netterden Zand en Grind BV heeft een vergunning om op de locatie 'Azewijnse Broek' zand te winnen. Binnen deze vergunning kan voldoende zand worden gewonnen om tot circa 2009 te kunnen voldoen aan de vragen uit de markt en de continuïteit van het bedrijf veilig te stellen. Netterden Zand en Grind B.V. heeft de intentie om de continuïteit van de zandwinning voor 15 à 20 jaar veilig te stellen, teneinde aan de vraag naar zand en grind in de regio te kunnen blijven voldoen.

Na de zandwinning zal een wateroppervlakte overblijven. De realisatie van een waterplas van een dergelijke oppervlakte heeft grote invloed op de gebruiksmogelijkheden van het gebied en de omgeving. Het betreft zowel bestaande grondgebruiksvormen als nieuwe opties. Ook zal de karakteristiek van het landschap aanzienlijk veranderen.

De planvorming is erop gericht om voor de periode tijdens én na de zandwinning binnen economische en beleidsmatige randvoorwaarden de gebruiksmogelijkheden van het gebied te optimaliseren en de kansen voor een karakteristiek en ecologisch waardevol landschap zoveel mogelijk te benutten.

1.2 Besluit MER

Op grond van de Wet milieubeheer (Wm) is het verplicht om bij besluiten over een inrichtingsplan voor een zandwinning van meer dan 100 hectare een milieu effect rapportage (MER) voor te leggen en een MER- procedure te doorlopen. Het MER wordt opgesteld ten behoeve van het verkrijgen van de noodzakelijke vergunningen.

Het MER zal worden opgesteld als inrichtings-MER, omdat het een uitbreiding betreft van een bestaande winning. Het MER richt zich mede op het ontwerpen van een economisch haalbare en milieukundig optimale inrichting van het ontgrondingsgebied.

1.3 Plangebied en studiegebied

Het totale plangebied van bestaande plassen en mogelijke uitbreidingen heeft de volgende grenzen:

- Westgrens is de Broekweg;
- Oostgrens is de winning aan de Azewijnse straat;
- Zuidgrens is de voormalige zandwinning Omsteg aan de straat met dezelfde naam;
- Noordgrens is de Eerlandse Straat.

Broekweg

Azewijnsestraat

Omsteg

Eerlandsestraat

De begrenzing is in dit stadium van de planvorming indicatief. Tijdens de opstelling van het MER worden de definitieve begrenzingen vastgesteld. De grenzen zijn voornamelijk gebaseerd op de eigendomssituatie. Netterden Zand en Grind B.V. en Den Daas Groep hebben het eigendom van verschillende percelen in de omgeving van de bestaande plassen verworven. Op een aantal andere terreinen heeft men opties voor aankoop. De aankoop en opties zijn gericht op de aanwezigheid van hoogwaardig sediment en de aansluiting op de bestaande winningen.

De Den Daas Groep heeft vergunning om baksteenklei te winnen (tichelrecht) op een groot aantal agrarische percelen in het plangebied. Hierdoor zal het gebied op enig moment sowieso vrijwel geheel worden ontgraven. Het behoudt dan wel de agrarische functie na hercultivatie, waarbij de bodemsamenstelling en dus ook de waterhuishouding zal wijzigen. Dit gegeven zal worden meegenomen als autonome ontwikkeling in de nul-variant.

De milieueffecten van de zandwinning zijn deels in de verre regio merkbaar. Om de effecten goed te kunnen inschatten wordt in het MER een veel groter gebied onderzocht. De ruimtelijke begrenzing van de deelstudies zijn afhankelijk van de beoogde functie.

1.4 Planproces

De planprocedures voor (startnotitie) MER, inrichtingsplan en vergunningsaanvragen zijn zoveel mogelijk gekoppeld.

Fase I: Oriëntatie

Voor zowel het inrichtingsplan als het MER (Startnotitie én MER zelf) is een inzicht in een aantal inhoudelijke aspecten en relevante beleidsrichtlijnen noodzakelijk. In de fase Oriëntatie zijn deze gegevens verzameld.

Fase II: Alternatieven

De tweede fase heeft zich stapsgewijs gericht op de ontwikkeling van Alternatieven voor de Startnotitie van het MER.

- Programma van Eisen.
- Concept alternatieven.
- Workshop met belanghebbenden (gehouden op 24 juni 2002).
- Opstellen drie alternatieve modellen.

Fase III: Startnotitie

In de derde fase wordt de Startnotitie voor het MER opgesteld. Dit betreft het onderliggende rapport.

Fase IV: Richtlijnen MER Commissie

De MER commissie stelt richtlijnen op naar aanleiding van de Startnotitie.

Fase V: Inrichtingsplan

Met behulp van de richtlijnen worden de varianten aangepast en eventueel aangescherpt. De voorkeursvariant is uitgangspunt voor zowel inrichtingsplan als MER. In de uitwerking van het inrichtingsplan zijn onder andere detaillering, grondbalans en kostenraming opgenomen.

Fase VI: MER

In deze fase wordt het MER geschreven. Hierbij worden aanvullende vragen en aspecten aan de orde gesteld (zoals exploitatieberekeningen), die bij de uitwerking van het inrichtingsplan naar voren zijn gekomen.

Fase VII: Bestemmingsplanwijziging

Na afronding van het MER kan het bestemmingsplan worden aangepast. Indien benodigd, kan eveneens een procedure gestart worden om van het streekplan af te wijken.

Fase VIII: Vergunningen

Na afronding van het MER worden de aanvragen voor de vergunningen verzorgd.

1.5 Inspraak en voorlichting

Het totale planproces kent verschillende momenten met voorlichting en raadpleging van betrokkenen en omwonenden. De procedure kent twee momenten van inspraak. De eerste inspraakronde begint direct na de bekendmaking van de startnotitie en duurt vier weken. Hiermee wordt eenieder in de gelegenheid gesteld om opmerkingen te plaatsen over de gewenste inhoud van de startnotitie.

De MER-commissie brengt mede op basis van de inspraakreacties een advies voor richtlijnen van het MER uit. Nadat het MER is afgerond wordt de tweede inspraakronde gehouden. Deze heeft dus betrekking op de inhoud van het MER zelf. Reacties kunnen ingediend worden bij het bevoegd gezag.

1.6 Betrokkenen

Bij het opstellen van een MER zijn verschillende partijen betrokken, die elk een eigen rol hebben. De volgende partijen zijn in dit planproces te onderscheiden:

Initiatiefnemers

De initiatiefnemers zijn verantwoordelijk voor het opstellen van het MER. Het betreft:

Netterden Zand en Grind B.V.
Postbus 35
7070 AA Uift

Den Daas Groep
Plantsoenstraat 89
7001 AB Doetinchem

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag neemt de besluiten in het kader van de ontgrondingsvergunning en de MER procedure. De belangrijkste besluiten bestaan uit het vaststellen van de richtlijnen voor de inhoud van het MER en het beoordelen van de aanvaardbaarheid van het MER in het kader van de ontgrondingsvergunning.

Het betreft:

Gedeputeerde Staten van Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Adviseur en opsteller MER

De adviseur heeft in dit project en in de projectgroep de rol van onafhankelijke adviseur, die de wensen vanuit van de verschillende belangengroepen inventariseert en verwerkt in een inrichtingsplan met een zo groot mogelijk draagvlak. Het betreft:

Grontmij Advies en Techniek B.V.
Postbus 485
6800 AL Arnhem

Projectgroep:

Voorafgaand aan het project is een projectgroep ingesteld, die de invulling van de project stappen begeleidt en participeert in de workshop. Samenstelling van de projectgroep:

- Gemeente Gendringen;
- Netterden Zand en Grind BV;
- Provincie Gelderland;
- Recreatieschap Liemers en Achterhoek;
- Waterschap Rijn en IJssel;
- Projectsecretaris Grontmij.

1.7 Opzet rapport

In het rapport worden allereerst de uitgangspunten beschreven (Hoofdstuk 2). Er wordt bijvoorbeeld ingegaan op de overwegingen om een inrichtings- MER op te stellen en niet een locatie- MER.

Ook worden de hoofddoelstellingen vermeld (hoofdstuk 2). Vervolgens wordt het beleidskader omschreven, zowel op (inter) nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau (hoofdstuk 3).

Daarna wordt in het hoofdstuk Oriëntatie ingegaan op de voor het plangebied relevante functies en ontwikkelingen (hoofdstuk 4). Op basis van de beleidsanalyse en gegevens uit de oriëntatie is een basisconcept ontwikkeld, waarin de beleidsmatige, functionele en economische randvoorwaarden zijn verwerkt. Op grond van het basisconcept zijn drie alternatieven ontwikkeld, waarin ook landschappelijke en ecologische waarden zijn verwerkt. De alternatieven kunnen worden beschouwd als concept- alternatieven, die in het MER zelf verder uitgewerkt en getoetst zullen worden.

In de bijlagen is onder andere een aanzet opgenomen van de toetsingscriteria, aan de hand waarvan de beoordeling in het MER uitgevoerd zal worden.

2 Uitgangspunten

2.1 Inrichtings-MER, geen locatie-MER

De planvorming richt zich op het realiseren van vinden van de functioneel en ruimtelijk meest optimale inrichting van het plangebied. De contouren van het plangebied zijn bepaald aan de hand van exploitatieve, duurzame, landschappelijke en bestuurskundige overwegingen:

Exploitatie

- De initiatiefnemers voorzien in een regionale behoefte aan zand;
- In het gebied is hoogwaardig zand aanwezig, met name beton- en metselzand. De voorraad is voldoende voor een langdurige winning.
- Het gebied sluit aan op bestaande zandwinningsplassen. Hierdoor kan de winning gefaseerd plaatsvinden en hoeft het benodigde materieel niet ver verplaatst te worden.
- Het plangebied is grotendeels in eigendom van de initiatiefnemers, een ander deel is in optie genomen.
- De winning sluit aan op een bestaande installatie en bestaande logistieke stromen.

Beleid en bestuurlijk draagvlak

- Binnen een aantal bestuurslagen (gemeente, provincie, waterschap) bestaat draagvlak voor het realiseren van de omschreven doelstellingen op de aangewezen locatie.
- De provincie Gelderland heeft aangegeven te streven naar concentratie van winningslocaties.

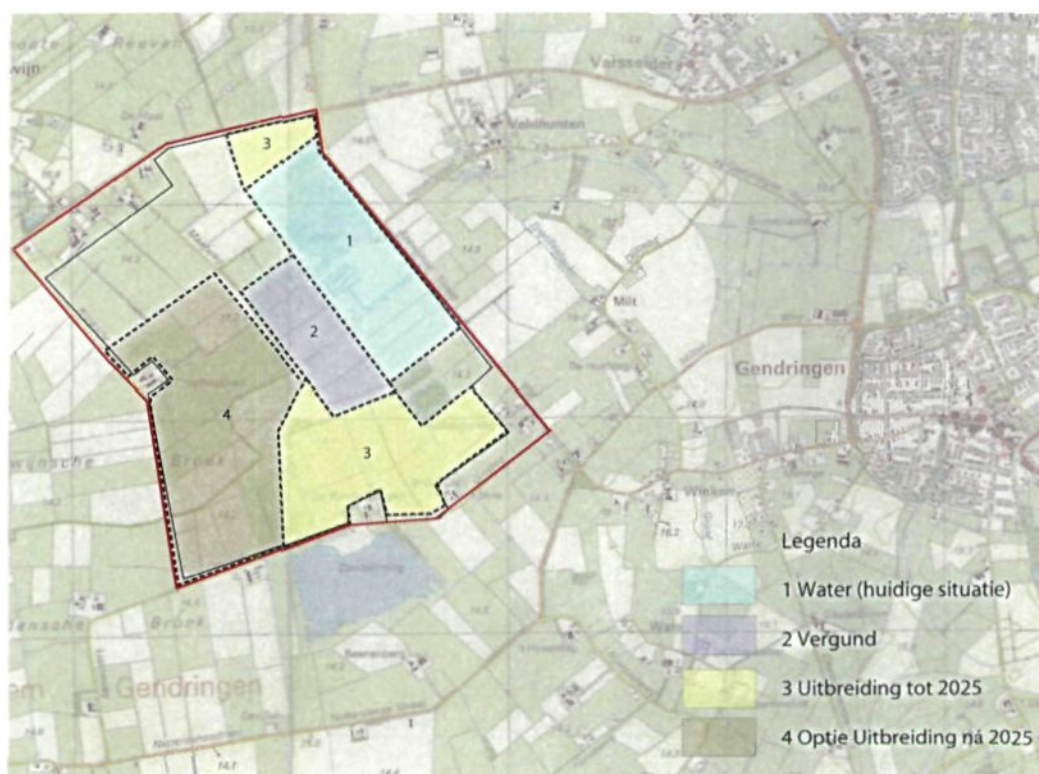
Landschap

- In het gebied zijn meerdere plassen gelegen. Het is landschappelijk gewenst om nieuwe plassen aan te laten sluiten op bestaande plassen. Hierdoor wordt versnippering van landschapsgebieden verminderd.
- Het landschap heeft een open en grootschalige karakteristiek. De zandwinning heeft minder visuele invloed dan in besloten of half open landschappen.

Meervoudig ruimtegebruik

- De nabijheid van de E35, de A12 en de A18 opent voor het eindbeheer perspectieven met (boven) regionale betekenis (bijvoorbeeld op het gebied van recreatieontwikkeling).
- De ontgrondingen kunnen een bijdrage leveren aan retentie van oppervlaktewater, dat in de regio gesitueerd moet worden.

Er is gekozen is voor een inrichtings-MER in plaats van een locatie-MER. Dit is zowel vanuit bedrijfsmatige als vanuit beleidsmatige overwegingen gedaan. Hieronder worden beide toegelicht.

Vanuit de initiatiefnemers zijn er belangrijke bedrijfseconomische overwegingen de nieuwe winning aan de bestaande winning te koppelen. Een eerste overweging is dat de scheidingsinstallatie voor de zand- en grindfracties niet verplaatst hoeft te worden. Voor deze installatie en de bijbehorende elektrische zuiger is een recente vergunning krachtens de Wet milieubeheer afgegeven. Transport van het opgezogen materiaal geschiedt nu en in de toekomstige situatie met behulp van een drijvende leiding. Zou voor een andere, verder weg gelegen, winlocatie worden gekozen, dan dienen hiervoor vaste leidingen door het landschap te worden gelegd en zal waarschijnlijk een extra tussenstation noodzakelijk zijn. Dit werkt sterk kostenverhogend en kent daarnaast belangrijke bezwaren van praktische en procedurele aard. Bij handhaving van de installatie op de huidige locatie zal de verlading en dus ook de afvoer (verkeersbewegingen, inrichting van bestaande infrastructuur (verbrede wegen)) van het gereed product niet anders verlopen dan de afgelopen tien jaar te doen gebruikelijk. Een tweede overweging is dat de initiatiefnemers in het plangebied aansluitend aan de huidige winning ontkleingsvergunningen (tichelrechten) hebben, waarvan de exploitatie aan een nieuwe zandwinning kan worden gekoppeld. Het gebied zal in de toekomst dus sowieso worden ontgraven. Een derde overweging is dat in het plangebied bewezen hoogwaardige zandvoorkomens aanwezig zijn van bekende samenstelling en laagdikten. Dit maakt een uitbreiding van de huidige winning bedrijfseconomisch minder risicovol.

Dan zijn er de overwegingen vanuit het vigerende overheidsbeleid. De provincie Gelderland stelt zich op het standpunt dat winlocaties zo veel mogelijk moeten worden gebundeld en waar mogelijk aan bestaande winningen dienen te worden gekoppeld (vigerend

streekplan en beleidsnotitie Industrieband in Gelderland beleid 2001-2008, 9 april 2002). Grote delen van het studiegebied zijn in het nieuwe Streekplan tevens aangewezen als zoekgebied voor nieuwvestiging van agrarische bedrijven in de categorie Intensieve Veehouderij (IVH). Dit gebied overlapt op haar beurt weer gebieden die zijn aangewezen ten behoeve van weidevogels en ganzen. Ten oosten van de huidige locatie bevindt zich een uitgerekte strook bebouwing, ten opzichte waarvan een zekere veiligheidsmarge in verband met mogelijke hinder in acht moet worden genomen. De voorgenomen locatie ligt buiten het zoekgebied voor nieuwe vestiging van IVH bedrijven en ligt voldoende ver van bebouwingsconcentraties. Bestaande IVH bedrijven worden niet in hun ontwikkelingsmogelijkheden beperkt.

Tenslotte is er nog de aanwijzing van het huidige plangebied als zoekgebied voor waterberging (Grontmij, 2001). Dit schept voor het Waterschap de mogelijkheid aan te sluiten op de voorgenomen ontwikkelingen. Nadere eisen en randvoorwaarden vanuit het waterschap zullen in het MER in het kader van de watertoets worden verwerkt.

2.2 Doelstellingen

Exploitatie

De huidige vergunning voorziet in de winning van circa 6,2 miljoen m³. De toekomstige exploitatie is gebaseerd op de afzet zoals die sinds de start van de winning in 1994 is gerealiseerd. Deze afzet belooft bij benadering gemiddeld 400.000 m³ zand per jaar; de verwachting voor de toekomstige afzetontwikkeling is, dat deze zich op dit niveau zal handhaven. Per hectare komt circa 100.000 m³ materiaal vrij; per jaar zijn derhalve 4 hectare nodig. Om de winning 15 tot 20 jaar te kunnen exploiteren is een oppervlakte van ca. 60 hectare tot 80 hectare nodig. Er moet een goed evenwicht worden gevonden tussen de exploitatie van de winning en de optimalisatie van gebruiksmogelijkheden en landschappelijke kwaliteit na afronding van de winning.

Integrale planvorming binnen grenzen plangebied

Er moet worden gestreefd naar een multifunctionele inrichting. De zandwinning zou een bijdrage kunnen leveren aan de omgeving vanuit landschappelijk, ecologisch, hydrologisch en recreatief oogpunt.

Op 24 juni 2002 heeft een workshop plaatsgevonden over de ruimtelijke en functionele invulling van de varianten voor het MER. Bij de workshop waren onder andere de provincie Gelderland, het waterschap en de gemeente Gendringen vertegenwoordigd.

De voornaamste conclusies van de workshop zijn:

1. Intensieve functies als eindfunctie zijn niet gewenst. Woningbouw en recreatiewoningen zijn uitgesloten;
2. Extensieve functies zijn wel gewenst. De planvorming voor de eindfuncties dient zich allereerst te richten op natuurontwikkeling en retentie. Verder worden goede mogelijkheden gezien voor extensieve recreatie. Eventueel is de oprichting van nieuwe landgoederen mogelijk.
3. Combinatie met windturbines is niet gewenst, vanwege de hieraan gekoppelde intensieve (en vertragende) procedures. Ook is een planvorming op regionaal schaalniveau noodzakelijk.

De planvorming ten aanzien van de varianten van het MER dient daarom gebruikt te worden

om het gewenste evenwicht te zoeken tussen:

- Optimalisatie zandwinning;
- Natuur;
- Extensieve recreatie;
- Retentie.

Uitgaan van beleid provincie, gemeente, waterschap

De inrichtings-MER moet zich afspelen binnen overige randvoorwaarden van het beleid van provincie, gemeente en waterschap.

Randvoorwaarden met betrekking tot eigendom en bestaande gebouwen

Op de kaart van blz. 14 zijn de contouren van het plangebied weergegeven. De kaart geeft een onderverdeling van het plangebied in water (de huidige situatie), de vergunde gronden, de mogelijke uitbreiding tot 2025 en het gedeelte van het plangebied met een optie tot uitbreiding na 2025.

3 Beleid

Het hoofdstuk Beleid gaat in op de relevante beleidsrichtlijnen. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan beleid op Europees, nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau.

3.1 Europees niveau

Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

De Europese Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) regelen de verplichtingen van de lidstaten ten aanzien van het in stand houden van de vogelstand, de natuurlijke leefomgevingen en de flora en fauna in de Europese Unie. De richtlijnen hebben als doel de biodiversiteit op het grondgebied van de Europese Unie te herstellen, te behouden en verder te ontwikkelen.

De Vogelrichtlijn heeft betrekking op alle natuurlijk in het wild levende Europese vogelsoorten, zowel als op hun eieren, nesten en leefgebieden. De Habitatrichtlijn is complementair aan de Vogelrichtlijn en richt zich, met uitzondering van vogels en hun leefgebieden, op de bescherming van de flora en fauna en natuurlijke habitats op het Europese grondgebied. Aangewezen natuurgebieden en soorten van dieren en planten dienen op grond van de beide richtlijnen beschermd te worden.

Verdrag van Malta

Het Verdrag van Malta (1992) heeft betrekking op de bescherming van het archeologische erfgoed in de bodem en de inbedding ervan in de ruimtelijke ordening. Nederland heeft dit verdrag ondertekend en goedgekeurd. Het archeologisch erfgoed moet een zwaardere betekenis krijgen in het Nederlandse ruimtelijke beleid. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen werkt aan de uitwerking van het verdrag via een wijziging van de Monumentenwet 1988. Naar verwachting zal deze wijziging niet eerder dan het einde van 2004 in werking treden.

3.2 Nationaal niveau

Natuurbeschermingswet 1998 en Flora- en Faunawet

De gebiedsbescherming uit de Vogel- en Habitatrichtlijn is in Nederland geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998, de soortenbescherming is geïmplementeerd in de Flora- en Faunawet. Deze wetgeving ziet toe op activiteiten, die nadelige gevolgen kunnen veroorzaken voor beschermde gebieden of beschermde soorten.

De gebiedsbescherming is ruimtelijk verankerd in de Ecologische Hoofdstructuur, zoals deze is opgenomen in de Planologische Kernbeslissing Structuurschema Groene Ruimte. In 2000 zijn additionele Vogelrichtlijngebieden aangewezen. Aanvankelijk werd gedacht dat de implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn wat betreft de gebiedsbescherming voldoende was gewaarborgd, maar rechterlijke toetsing wees anders uit. Inmiddels zijn er in Nederland Habitatrichtlijn- gebieden aangemerkt, waarvan de ontwerprijst in mei 2003

door de minister van LNV is aangeboden aan Brussel. De Natuurbeschermingswet, die reeds gedeeltelijk in werking is getreden, zal waarschijnlijk begin 2004 in de voorgestelde gewijzigde vorm in werking treden. Hiermee wordt de gebiedsbescherming uit de Habitatrichtlijn gewaarborgd.

De Flora -en Faunawet is in april 2002 in werking getreden. Deze wet vervangt de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet Bedreigde uitheemse diersoorten en het onderdeel met betrekking tot soortenbescherming van de Natuurbeschermingswet.

Het plangebied van de zandwinningslocatie Netterden ligt niet binnen een speciale beschermingszone zoals bedoeld in de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet 1998. Wel dient, op grond van de Flora -en Faunawet, rekening gehouden te worden met de in het plangebied aanwezige beschermde flora en/ of fauna. Eventueel moeten hiervoor in de planvorming compenserende maatregelen worden getroffen om te zorgen dat de aanwezige flora en/ of fauna in het plangebied geen nadelige gevolgen ondervindt.

Uit een eerste onderzoek blijkt, dat in het plangebied beschermde flora en/ of fauna aanwezig is (gegevens via Natuurloket). Nader onderzoek in het kader van het MER dient aan te tonen om wat voor flora en/ of fauna het gaat en welke aanvullende maatregelen getroffen moeten worden. Dit geldt voor de periode tijdens de exploitatiefase, maar ook voor de fase ná de zandwinning.

Planologische Kernbeslissing Nationaal Ruimtelijk Beleid

De startnota 'De Ruimte van Nederland' (1999) vormt het vertrekpunt voor de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening en een aantal sectornota's. De planologische kernbeslissing (PKB) deel I van de Vijfde Nota, 'Ruimte maken, ruimte delen' (2000) bevat de uitgangspunten en hoofdlijnen van het nationaal ruimtelijk beleid. Deze tekst vervangt de PKB van de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra. Voor de rijksoverheid is deze PKB het uitgangspunt bij haar ruimtelijk beleid. De PKB is daarnaast richtinggevend voor het ruimtelijk beleid van provincies, kaderwetgebieden, waterschappen en gemeenten. Zo is het "Streekplan Gelderland" een afgeleide van de planologische kernbeslissing. Het rijk beoordeelt het ruimtelijk beleid van deze instanties op basis van de PKB. Op 1 november 2002 is de Stellingnamebrief nationaal beleid vastgesteld. Op basis van de voorstellen uit deze brief, wil het kabinet Balkenende-I de Vijfde Nota en het Tweede Structuurschema Groene Ruimte gaan integreren in één Nota Ruimte.

• Ontwikkeling van de landschappelijke kwaliteit

Voor het landelijk gebied werken provincies een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie uit, met het oog op versterking van de identiteit en verscheidenheid van het landschap, vergroting van de belevingswaarde en toevoeging van nieuwe, landschappelijke waarden. In het landelijk gebied staan de interventiestrategieën combineren – vooral met water – en transformeren centraal. Behoud en ontwikkeling van de kwaliteit van het landschap moeten centraal staan, met aandacht voor een functionele inrichting voor de verschillende gebruiksfuncties. Ontwikkelingen met direct of indirect ruimtebeslag in het landelijk gebied moeten zodanig worden ingepast in het landschap dat de ruimtelijke kwaliteit hierdoor wordt bevorderd. Hierbij dient expliciet aandacht te worden besteed aan groen, water, natuur, de perspectieven van de landbouwsector en de cultuurhistorische waarden, zoals beschreven in de Nota Belvédère, en aan de verbanden tussen de verschillende beleidsdoelen en ontwikkelingsmogelijkheden.

De gebiedsgerichte uitwerking van de ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie moet opgenomen worden in het streekplan. In het Tweede Structuurschema Groene Ruimte vindt nadere uitwerking van de ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie plaats.

- *Grondgebonden landbouw*

Zandgebieden: Deze gebieden kenmerken zich voor een groot deel door een concentratie van intensieve veehouderij. De komende periode wordt de milieudruk verminderd door productievermindering in de intensieve veehouderij en concentratie van intensieve veehouderijbedrijven op specifieke vestigingslocaties. De grondgebonden landbouw krijgt hierdoor meer ruimte. In de zandgebieden wordt ingezet op verbreding van de bedrijfsvoering.

Rivierengebied: In dit gebied is de grondgebonden landbouw (rundveehouderij en akkerbouw) sterk ontwikkeld. Hierdoor is het open rurale karakter van het rivierenlandschap ontstaan. Ook hier worden de ontwikkelingsmogelijkheden van de grondgebonden landbouw gehandhaafd en versterkt met inachtneming van de noodzaak om 'ruimte voor water' te bieden. Er is hier ruimte voor een beperkte schaalvergroting.

- *Ontgrondingen*

De laatste tijd worden ontgrondingen voor de bouw niet meer als een kerntaak gezien. In principe geldt dat ontgrondingen alleen zijn toegestaan indien vooraf is bepaald dat het gebied multifunctioneel zal worden heringericht en geen onevenredige schade wordt toegebracht aan de aardkundige, cultuurhistorische en archeologische waarden en de waterhuishouding.

- *Afstemming met waterbeleid*

Bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen gelden de volgende uitgangspunten: Met het oog op veiligheid tegen overstromingen wordt ruimte die reeds beschikbaar is voor water behouden en wordt, waar nodig, extra ruimte gecreëerd; Ter voorkoming van wateroverlast, ter beperking van wateraanvoer en ter vermindering van de verdroging, worden allereerst maatregelen genomen om het water beter vast te houden. Als dat niet voldoende blijkt, worden maatregelen genomen om het water te bergen. Wanneer ook dat onvoldoende soelaas biedt wordt het water afgevoerd.

Van alle ruimtelijke relevante besluiten van rijk, provincie, kaderwetgebieden en gemeenten in het hoofdsysteem, het regionale systeem en het grondwatersysteem moeten de effecten op de waterhuishouding getoetst worden door het daartoe bevoegde gezag. Deze toets wordt toegepast op nieuwe – vanuit waterhuishoudkundig oogpunt relevante ruimtelijke plannen, die nog niet in ontwerp ter inzage zijn gelegd of in het kader van het Besluit op de ruimtelijke ordening (Bro) aan medeoverheden voor overleg zijn aangeboden.

Het kader voor de watertoets is het vigerend beleid (vierde Nota waterhuishouding, Waterbeleid 21e eeuw, Europese Kaderrichtlijn water, vijfde Nota ruimtelijke ordening, beleidslijn Ruimte voor de rivier). Uitgangspunt bij het hanteren van de watertoets is het afzien van besluiten die leiden tot negatieve gevolgen voor de waterhuishouding in de vorm van vermindering van de bescherming tegen overstromingen, toename van de wateroverlast, toename van de bodemdaling, afname van de waterkwaliteit, aantasting van de drinkwatervoorziening en toename van de verdroging van natuurgebieden.

Structuurschema Groene Ruimte

De planologische kernbeslissingen die voor het gebied van toepassing zijn, hebben betrekking op:

- Land -en tuinbouw: Het gaat hier om een herinrichting of ruilverkaveling met administratief karakter voor de land- en tuinbouw, waarbij alleen de verkaveling het probleem is.
- Recreatie: Het gebied moet worden doorkruist door een landelijke lange-afstands wandelroute.
- Natuur: Het gebied is belangrijk voor ganzen en kleine en/ of wilde zwanen. Het beleid is in deze gebieden gericht op instandhouding van rust en openheid.
- Landschap: Het plangebied ligt in het landschapstype rivierengebied. In dit gebied worden drie doelen nagestreefd:
 1. Contrast tussen stroomruggen en kommen;
 2. Behoud van verkavelingskarakteristieken met speciale aandacht voor fijnmazige, onregelmatige percelering (stroken) en kromakkers;
 3. Behoud en herstel van markante aardkundige en cultuurhistorische elementen.

2° Structuurschema oppervlakte delfstoffen (deel 1: ontwerp planologische kernbeslissing)

Doelstellingen

In de PKB (Planologische Kernbeslissing) zijn de doelstellingen, hoofdlijnen en belangrijkste maatregelen van het rijksbeleid ten aanzien van de bouwgrondstoffen (zand, grind, klei, enz.) samengevat. Provincies, gemeenten en waterschappen dienen in hun beleid rekening te houden met de inhoud van deze PKB. Het structuurschema is niet bindend voor andere partijen, zij worden wel geacht hier rekening mee te houden.

De PKB heeft tot doel om op een maatschappelijk verantwoorde wijze te voorzien in de behoefte aan bouwgrondstoffen van particulieren, bedrijven en overheid. De PKB moet bevorderen dat grondstoffen zuinig en hoogwaardig worden gebruikt. Ook wordt gestimuleerd dat op een verantwoorde manier zo veel mogelijk secundaire grondstoffen worden ingezet (tenminste handhaven van het huidige niveau) en dat meer vernieuwbare grondstoffen worden ingezet.

De PKB moet er verder voor zorgen dat voldoende oppervlakedelfstoffen uit Nederlandse bodem in de totale bouwgrondstoffenvoorziening winbaar zijn. Secundaire ontgroningen en het Nederlands deel van het Continentaal Plat van de Noordzee hebben prioriteit.

Voor de realisatie van het beleid voor de bouwgrondstoffenvoorziening is samenwerking tussen overheden en bouwbedrijven (inclusief ontgrondingsbedrijven) noodzakelijk. Het beleid ten aanzien van de winning van oppervlakedelfstoffen in ons land is primair een aangelegenheid van de betreffende vergunningsinstanties, de provincies.

Plangebied

Het Netterdense en Azewijnse Broek is aangewezen als zoekruimte voor beton- en metselzand.

Recente ontwikkelingen op rijksniveau

Tot 2002 werd het ontgroningenbeleid gekenmerkt door een planmatige aanpak. Die hield in dat op rijksniveau een structuurschema werd vastgesteld, waarin het rijksbeleid was

vastgelegd en de per provincie winbaar te maken hoeveelheden (taakstellingen). Vervolgens was het de taak van de provincie om via het streekplan hiervoor de benodigde winlocaties aan te wijzen.

Eind 2002 heeft het kabinet echter besloten om de rijksregie t.a.v. de grondstoffenvoorziening af te bouwen en voortaan in zetten op meer marktwerking. Dit houdt in dat het zandwinningsbedrijf binnen de door de overheid gestelde beleidsrandvoorwaarden voortaan (weer) zelf de benodigde winlocaties zal moeten ontwikkelen.

In verband met het afbouwen van de rijksregie zal de PKB SOD2 niet meer worden vastgesteld. In plaats hiervan zal in de PKB Nota Ruimte een aparte paragraaf bouwgrondstoffenvoorziening worden opgenomen, die zal gelden als kwalitatief beleidskader voor nieuw te ontwikkelen ontgrondingsprojecten. Op hoofdlijnen zal dit naar verwachting echter weinig afwijken van het rijksbeleid zoals dat voorgaand beschreven was in de PKB1 van het SOD2.

Nota Belvédère

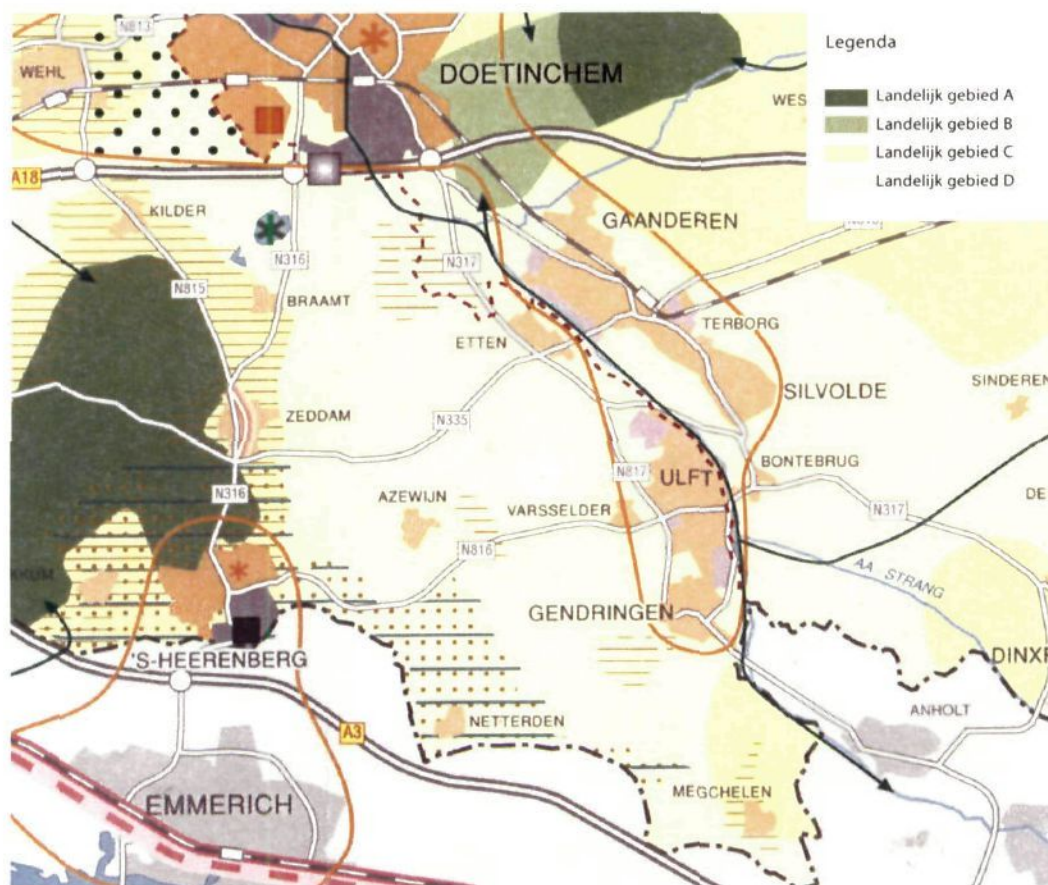
Door de Nota Belvédère wordt beleidsmatig bevorderd dat de cultuurhistorische identiteit sterker richtinggevend wordt voor de inrichting van de ruimte. Het rijksbeleid zal daarvoor goede voorwaarden kunnen scheppen.

Het vigerende ruimtelijk beleid is reeds gericht op het herkenbaar houden van de historisch gegroeide situatie. Nieuw is dat cultuurhistorische kwaliteiten bewust, vroegtijdig en volwaardig in de ruimtelijke ontwikkeling dienen te worden betrokken. Om deze keuze te garanderen dient binnen het ruimtelijk beleid en planologische procedures expliciet aandacht te worden besteed aan de waarde en de potenties van de cultuurhistorie en de wijze waarop bij de vormgeving van deze ruimtelijke ontwikkelingen cultuurhistorische kwaliteiten worden betrokken.

De nota zal door gemeenten in hun bestemmingsplannen geïmplementeerd worden. Gemeenten dienen aan te geven hoe en in hoeverre zij de historische ruimtelijke samenhang zullen handhaven. Betere incorporatie van cultuurhistorische aspecten in een MER zal worden bevorderd door deskundigheidsbevordering en door versterkte aandacht bij het beoordelen van deze rapportages. Bij de wijziging van het Besluit MER zullen ook de wettelijk beschermde archeologische monumenten in de categorie "gevoelige gebieden" worden opgenomen.

Plangebied

Het gebied rond Gendringen ligt niet in een Belvédère gebied. In de regio zijn volgens de nota wel gebieden met cultuurhistorische en archeologische waarden aanwezig. Dit betekent dat bij planvorming in een specifiek gebied de aanwezige waarden nader onderzocht moeten worden

3.3 Provinciaal niveau

Streekplan

Het Streekplan Gelderland 1996 is door Provinciale Staten op 25 september 1996 vastgesteld. Het streekplan stelt de hoofdlijnen van de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Gelderland vast. Deze hoofdlijnen van beleid zijn een resultaat van afweging van alle ruimtelijke relevante belangen, zowel op rijks- als regionaal niveau. Met het Streekplan Gelderland 1996 wil de provincie de bestuurlijke samenwerking op verschillende niveaus bevorderen, om ruimtelijk- economische en ecologisch- landschappelijke ontwikkelingskansen te benutten.

- *Omgeving van het plangebied*

Het gebied ten zuidoosten van Gendringen en Ulft is aangewezen als aardwetenschappelijk waardevol gebied. In het gebied zijn uiterwaarden, natuurlijke kolken, oude riviermeanders en riviergeulen aanwezig. Deze waarden dienen behouden en waar mogelijk hersteld te worden. Ontwikkeling en uitbreiding van activiteiten die leiden tot verontreiniging, aantasting of uitputting van de bodem of aantasting van de geomorfologie zijn in het algemeen niet toelaatbaar. Ontgrondingen zijn niet toegestaan tenzij een zwaarwegend maatschappelijk belang dit vereist en er geen redelijke alternatieven zijn. Het gebied ten zuidwesten van Gendringen is een 'nog open es of essencomplex' en aangewezen als cultuurhistorisch waardevol gebied. Deze waarden dienen behouden te blijven.

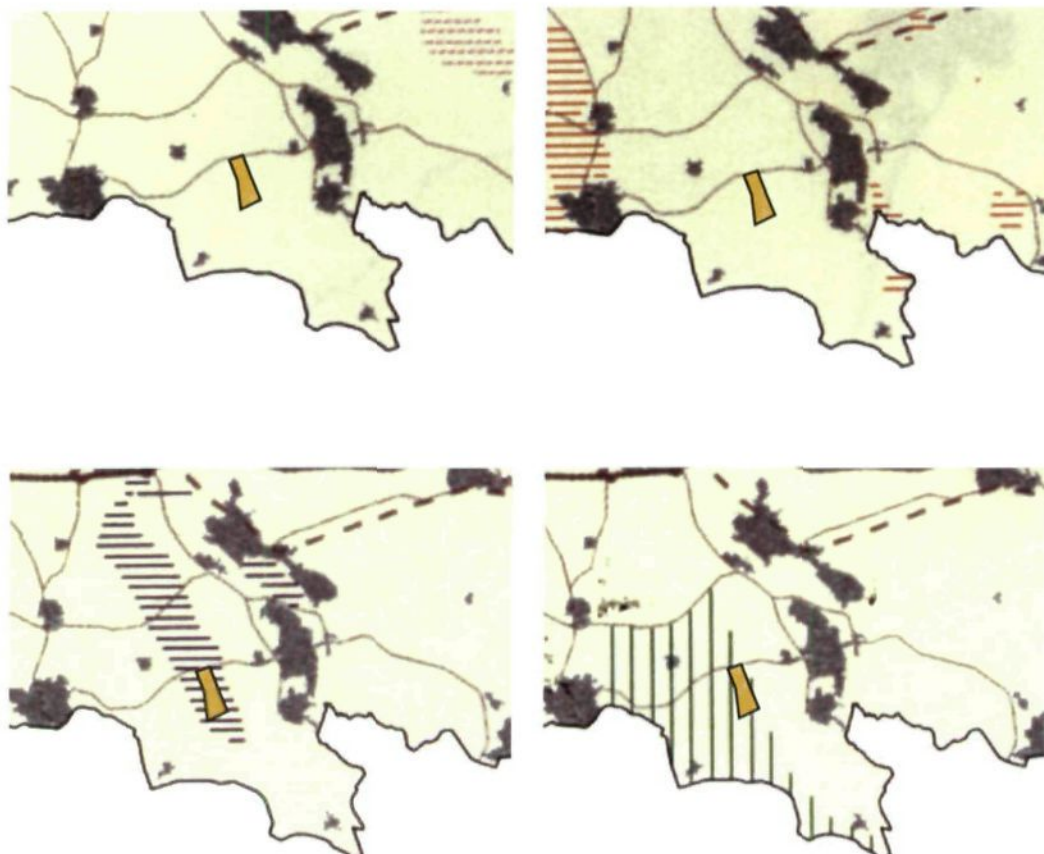
Het gebied grenst aan de Gelderse Poort en bestaat voor een deel uit een oud riviergebied. Natuurontwikkelingen in De Gelderse Poort zijn op de aanwezige rivierdynamiek gebaseerd en beogen het ontstaan van een zo sterk mogelijk zelfregulerend systeem. Benutting van kwel vanuit de stuwwalgebieden en ontkleiningen dragen bij aan de gewenste ontwikkelingen. Soms zijn verhogingen van de grondwaterstand nodig ten behoeve van zowel natuur als landbouw. In de regionale hydrologische beïnvloedingsgebieden (Montferland, Megchelen-Netterden, De Duffelt en Groesbeek) zijn deels (rijks) grensoverschrijdende maatregelen noodzakelijk.

Het streekplan geeft de volgende beleidsrichtlijnen:

- *Zandwinning*

Het ontgrondingsbeleid van de provincie vindt zijn grondslag in het Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen. Voor (industrie)zandwinning wordt gestreefd naar een uitbreiding van bestaande winlocaties, om onnodige versnippering van de ruimte te voorkomen. Aan de uiteindelijke bestemming van deze locaties dient een maatschappelijke meerwaarde verbonden te worden, zoals natuurontwikkeling en/ of recreatie.

De beleidsbeschrijving landelijk gebied en de aanwezigheid van aardwetenschappelijke waarden zijn richtinggevend voor ontgrondingsmogelijkheden. Ook landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn hierbij van belang. Voor de regionale industriezandwinning zijn de locaties Lentse Plassen, Kraayenhof, Millingerwaard, Tegnagelwaard en Azewijnse Broek in beeld. Verder is de ontzandingslocatie en omgeving aangewezen als "gebied met herkenbaar landschap".

LEGENDA

- Amfibie
- Das
- Moerasvogel
- Weidevogel
- Ganzen ;
- Gebied Achterhoek
- Plangebied

- *Plangebied*

Het gebied waarin de beoogde ontgronding plaats zal gaan vinden is in het streekplan vastgesteld als landelijk gebied D. In landelijk gebied D is de landbouw richtinggevend voor de ontwikkeling van andere functies. Er is sprake van een terughoudend beleid ten aanzien van nieuwe functies, deze mogen een ontwikkeling naar een duurzame agrarische productie-structuur niet in de weg staan. Ontwikkelingen van andere functies worden dan ook getoetst op de combineerbaarheid met de agrarische functie.

Deze uitspraak (beleidsrichtlijnen in het streekplan) heeft de status van een essentiële beleidsuitspraak. Van een essentiële beleidsuitspraak kan alleen afgeweken worden door middel van een (partiële) streekplanherziening.

Nota industriezand Gelderland

In de Nota industriezand in Gelderland (GS, 2002) is het Gelders zandwinbeleid als volgt verwoord: "Het beleid is gericht op het benutten van kansen ("positief beleid"), waarbij aangesloten wordt op maatschappelijke ontwikkelingen en werk-met-werk-situatie. Zandwinning als neven doel of een van de hoofddoelen naast andere functies (zoals natuurontwikkeling, recreatie, retentie en/of waterberging). Aldus ontstaan breed gedragen plannen met een blijvende maatschappelijke meerwaarde."

Ook volgens het Gelders ontzandingsbeleid geldt dus dat ontgrondingen in principe alleen zijn toegestaan indien vooraf is bepaald dat het gebied multifunctioneel zal worden heringericht en geen onevenredige schade wordt toegebracht aan de aardkundige, cultuurhistorische en archeologische waarden en de waterhuishouding.

Ontwerp Gebiedsplan natuur en landschap Achterhoek

- *Ecologische hoofdstructuur (EHS)*

Op de Natuurdoelenkaart staan alle ambities van de provincie voor de Gelderse natuur en het Gelderse landschap weergegeven. Het gebiedsplan is een uitwerking van de Natuurdoelenkaart en is in juni 2001 door GS vastgesteld. In het gebiedsplan staat de Gelderse EHS aangegeven (zie EHS kaart op de vorige pagina). Verder staat op perceelniveau aangegeven op welke plek welke doelen gerealiseerd kunnen worden.

- *Aandachtsgebied Moerasvogels*

De regio is aandachtsgebied voor moerasvogels. In de Achterhoek komen moerasvogels vooral voor in het gebied van de Oude IJssel. Doordat het Oude IJsselgebied aansluit op het rivierengebied kan het Oude IJsselgebied een goede bijdrage leveren aan de versterking van de moerasvogelpopulatie in Gelderland. Moerasvogels hebben een voorkeur voor grote verlandingsgebieden met bijbehorende verlandingsvegetaties, grotere en kleinere waterpartijen afgewisseld met rietkragen en laagblijvende landbegroeiing. Ten behoeve van de moerasvogels moeten de volgende maatregelen genomen worden: behouden en herstellen van bestaande rietmoerassen en de ontwikkeling van een aantal nieuwe rietmoerassen van enkele hectares groot. Ook een beheer van oevers gericht op een goede rietontwikkeling is een goede mogelijkheid. Hier ligt een taak voor het waterschap. In hetzelfde gebied is een geringe mate van verdroging geconstateerd, die moet worden tegengegaan,

- *Aandachtsgebied gans- en weidevogels*

In de omgeving van Netterden worden relatief grote aantallen ganzen waargenomen. In het kader van de ruimtelijke ordening streeft de provincie naar het open houden van belangrijke gebieden voor ganzen. In deze gebieden geldt een specifiek ganzenbeheerspakket binnen de subsidieregeling agrarisch natuurbeheer.

- *Aandachtsgebied archeologie*

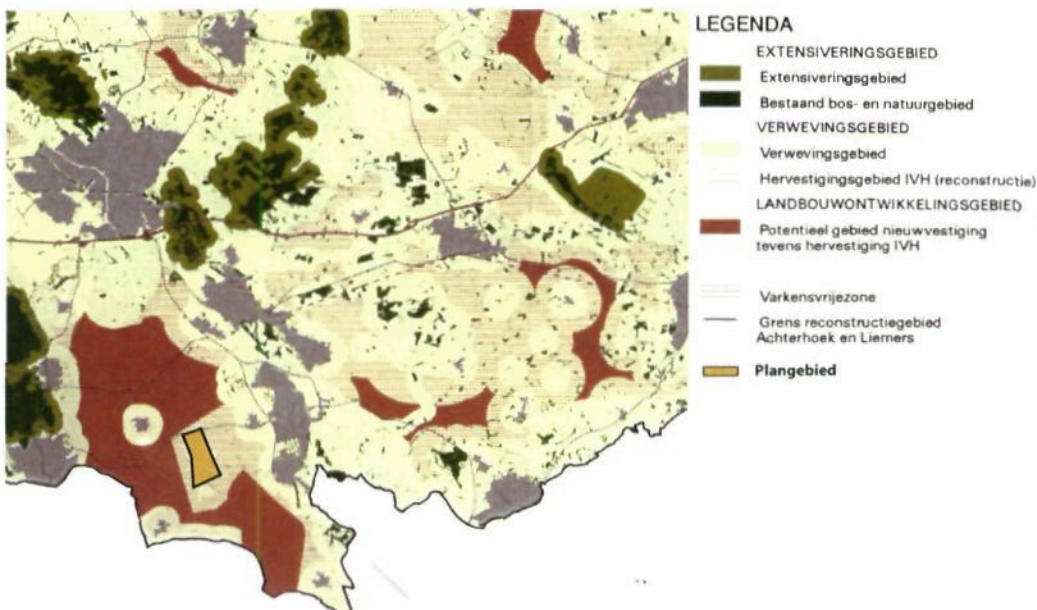
In het Streekplan Gelderland 1996 is het provinciale beleid ten aanzien van archeologie opgenomen. Als essentiële beleidsuitspraak is opgenomen, dat archeologische waarden zullen worden ontzien en waar mogelijk versterkt. Het plangebied van de zandwinningslocatie Netterden kent een lage archeologische verwachtingswaarde. In overleg met de provincie Gelderland dient afgestemd te worden, in hoeverre aanvullend archeologisch onderzoek plaats dient te vinden voor de uitvoering van de zandwinning.

Milieubeleidsplan

Het Milieubeleidsplan geeft aan hoe bepaalde ontwikkelingen, rekening houdend met omgevingsfactoren, kunnen worden gerealiseerd. Dit milieubeleidsplan is vastgesteld op 25 september 1996. In het milieubeleidsplan zijn gebieden aangeduid ter bescherming van de kwaliteit van het grondwater en ter voorkoming van geluidshinder. Naast deze gebieden zijn strategische actiegebieden aangewezen waar de benodigde omgevingskwaliteit ten behoeve van de natuurwaarden versneld gerealiseerd wordt. Geen van deze milieubeschermings- of strategische actiegebieden valt samen met het plangebied.

Reconstructieplan Achterhoek en Liemers

In mei 2003 is het Voorontwerpplan, tevens concept milieu effect rapport Reconstructie Achterhoek en Liemers, vastgesteld door de Reconstructiecommissie van de provincie Gelderland. Op grond van de Reconstructiewet heeft de Eerste Kamer op 1 april 2002

reconstructiegebieden aangenomen. Directe aanleiding hiertoe is de uitbraak van de varkenspest eind jaren negentig. In het plan komen de ontwikkelingsperspectieven van landbouw aan de orde, in samenhang met aspecten als waterkwantiteit, milieu, natuur, landschap en cultuurhistorie, recreatie en toerisme, wonen, werken en leefbaarheid. Het reconstructieplan vormt een belangrijke input voor het te herziene streekplan.

Het plangebied zandwinning Netterden ligt op grond van de Reconstructiewet deels in een zogenaamd Verwevingsgebied Hervestigingsgebied intensieve veehouderij (IVH, reconstructie) en deels in een potentieel gebied nieuwvestiging, tevens hervestiging IVH. In het verwevingsgebied is nieuwvestiging van IVH niet mogelijk. In het landbouwonwikkelingsgebied is nieuwvestiging van IVH, onder voorwaarden, mogelijk. Andere ontwikkelingen mogen daarmee niet strijdig zijn.

3.4 Gemeentelijk niveau

Bestemmingsplan Buitengebied 2000, gemeenten Bergh, Doetinchem, Gendringen en Wehl

De gemeenten Bergh, Doetinchem, Gendringen en Wehl hebben gezamenlijk een bestemmingsplan buitengebied gemaakt. Dit plan is vastgesteld op 21 december 2000. Het bestemmingsplan is een lokale uitwerking van het streekplan.

Voor de ontgrondinglocatie en omgeving geeft de gemeente de voorkeur aan agrarische ontwikkeling in combinatie met uitbreiding van landschapversterkende natuurfuncties. Dit beleid is uitgewerkt in vier deelbestemmingen relevant voor het gebied.

- *Ontgronding (o)*

Het gebied op de plankaart aangegeven als "Ontgronding" is als zodanig bestemd. Het gebouw dat met (c) is aangegeven moet in stand worden gehouden als waardevol bebouwingskenmerk.

- *Agrarisch gebied (A)*

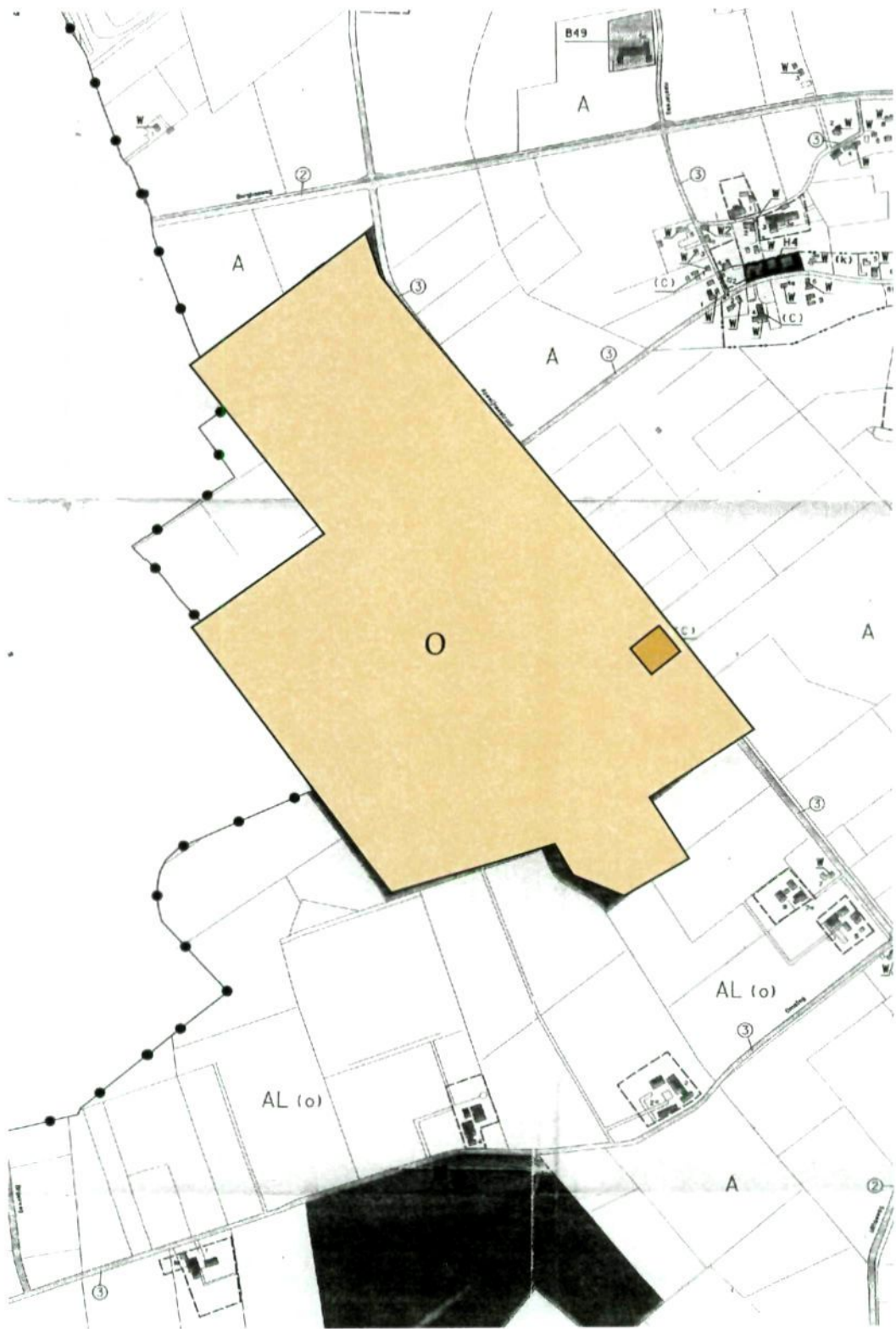
Agrarisch gebied is bestemd voor agrarische bedrijvigheid. Vrijstelling voor beperkt kamperen en bouw kan verleend worden door burgemeester en wethouders.

- *Agrarisch gebied met landschapswaarden (AL)*

Deze gronden zijn bestemd voor agrarische bedrijvigheid en instandhouding van de aldaar voorkomende of karakteristieke landschapswaarden (herkenbaar open landschap). Voorzieningen voor extensieve dagrecreatie zijn in deze gebieden toegestaan. Bebouwing is net als in het agrarische gebied alleen toegestaan voor één gebouw. Wel moet dan de noodzaak voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering worden aangetoond. Ook in dit gebied kan vrijstelling worden verleend voor een aantal agrarisch gerelateerde bestemmingen.

- *Natuurgebied (N)*

De doeleinden voor de bestemming "Natuurgebied" zijn instandhouding en ontwikkeling van ter plaatse voorkomende landschaps- en natuurwaarden, instandhouding van watergangen, sloten en waterpartijen, en extensieve recreatie. In "Natuurgebied" mag niet hoger dan twee meter worden gebouwd. Als uitzondering hierop mogen op sommige plaatsen ondersteunende voorzieningen worden gebouwd. De toepasselijkheid van artikel 17 van de W.R.O. is op deze gronden uitgesloten.

Strategienota Waterbeheer Gemeente Gendringen

In december 2000 is de 'Strategienota waterbeheer gemeente Gendringen' (Grontmij) verschenen. In dit rapport worden de mogelijkheden voor het toekomstig watersysteem en het beheer ervan belicht. Allereerst wordt de huidige situatie van landschap, bodem, riolering en het beleid van betrokken partijen beschreven, dit met betrekking tot de verschillende aspecten van het watersysteem. Vervolgens zijn de ambities van de gemeente Gendringen ten aanzien van het watersysteem beschreven en vertaald naar doelen. Daarna worden de strategieën beschreven die worden gevolgd om de genoemde doelen te verwezenlijken.

Uit de beleidsinventarisatie blijkt dat onder andere wordt gestreefd naar:

- Creëren van berging en retentie tegenaan piekafvoeren (Rijksniveau);
- Inventariseren mogelijkheden voor retentie (WS Rijn en IJssel);
- Water vasthouden ter voorkoming van verdroging (WSRIJ);
- Benutten van ecologische potenties (Rijksniveau).

In de strategienota waterbeheer is de locatie van de huidige zandwinplas en haar omgeving aangemerkt als zoekgebied voor retentie. Uit de nota waterbeheer blijkt tevens dat een watergang benedenstrooms van de zandwinning (Het Waalse water) staat aangemerkt als water van het hoogste ecologisch niveau (HEN water). Wellicht is het mogelijk om die functie te combineren met de functies van de plassen die ontstaan na zandwinning.

Landschapsbeleidsplan Gemeente Gendringen

Met het landschapsbeleidsplan van de gemeente Gendringen wil de gemeente de natuur- en landschapswaarden veiligstellen en verbeteren. De ontgrondinglocatie is gelegen in een kommenlandschap, gekarakteriseerd als een open gebied met relatief weinig bebouwing. Door het open karakter is het gebied belangrijk als nestgelegenheid en foerageerplaatsen voor weidevogels.

Volgens dit plan zijn er kansen om het gebied, eventueel na ontzanding, in te richten als een natte natuurzone. De oevers moeten goed worden ingericht. Diepe plassen na ontzandingen zouden moeten worden ingedeeld in kleinere plassen met glooiende oevers. Hierdoor kan een rijke en gevarieerde moeras- en oevervegetatie ontstaan. Naast natuurlijke heeft het gebied ook recreatieve potenties (wandelen en vissen).

Een deel van het gebied ligt in een oud rivierenlandschap. Een natuurvriendelijke inrichting en beheer van de Roode Wetering en de Reefsche Wetering van de oevers zal leiden tot een moerasachtige vegetatie. Het vormt een goed leefmilieu voor kleine zoogdieren, insecten, amfibieën, vissen en water- en moerasvogels.

Actieplan Natuur + Landschap, gemeente Bergh

De beheersvisie van de gemeente Bergh is uitgewerkt in een actieprogramma, dat behoort bij het besluit van de Raad van Bergh van 29 juni 2000. Voor de ontgronding is het project 'Natte verbinding langs de Vethuizensche Wetering' van belang.

De Vethuizensche, Reefse en Roode Wetering zijn ecologisch van belang. De waterkwaliteit is goed. Op de oevers en in het water groeien bijzondere planten. Daarnaast fungeren de weteringen als verbinding tussen kleine natte natuurgebieden als de Reeven en het Waalse Water. Dit is vooral van belang voor moeras- en waterplanten, die al in het gebied voorkomen en verder amfibieën en moerasvogels. Deze functie is nu gebrekkig. De ambitie om dit te verbeteren is nog niet groot. De zone is niet aangewezen door de provincie. Er zijn dus weinig middelen om verbetering te bewerkstelligen. Het waterschap wil zich bij gelegenheid inspannen voor een natuurvriendelijk onderhoud van de oevers. Betrokken partijen hierin zijn de Gemeente Bergh en Gendringen, waterschap Rijn en IJssel, GLTO, ontgronders en vuilstorteigenaar.

4 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen

De eventuele uitbreiding van de zandwinning heeft gevolgen voor een aantal functies en gebruiksmogelijkheden in het gebied. Deze functies worden in dit hoofdstuk besproken. Het betreft de relevante aspecten voor de zandwinning. Elke paragraaf wordt afgesloten met een aantal toetsingscriteria, die beschouwd kunnen worden als aanzet voor de toetsingscriteria van de varianten uit het MER. In bijlage 2 is een totaaloverzicht van deze criteria opgenomen.

4.1 Verkeer

Het plangebied wordt begrensd door een aantal lokale en provinciale wegen. Het betreft de Eerlandse Straat, de Broekweg, De Omsteg en de Azewijnsestraat. Via deze wegen is het gebied aangesloten op het regionale netwerk van wegen van en tussen de omringende plaatsen.

In de directe omgeving liggen twee snelwegen. Aan de zuidkant ligt de E35, die aansluit op de A12. De A12 is een van de belangrijkste Nederlandse verkeerscorridors, die Arnhem met de Randstad verbindt. Aan de oostzijde voert de E35 naar Duitse steden als Oberhausen en Keulen. Nabij 's-Heerenberg is een afslag van de E35. Deze bevindt zich op een afstand van ca.10 km van het plangebied. Ten noorden van het gebied ligt de A18, die Doetinchem en de Achterhoek aansluit op dezelfde A12.

Door de nabijheid van grootschalige infrastructuur zijn verkeersbewegingen van en naar zowel Randstad, Doetinchem/ Achterhoek als Duitsland mogelijk.

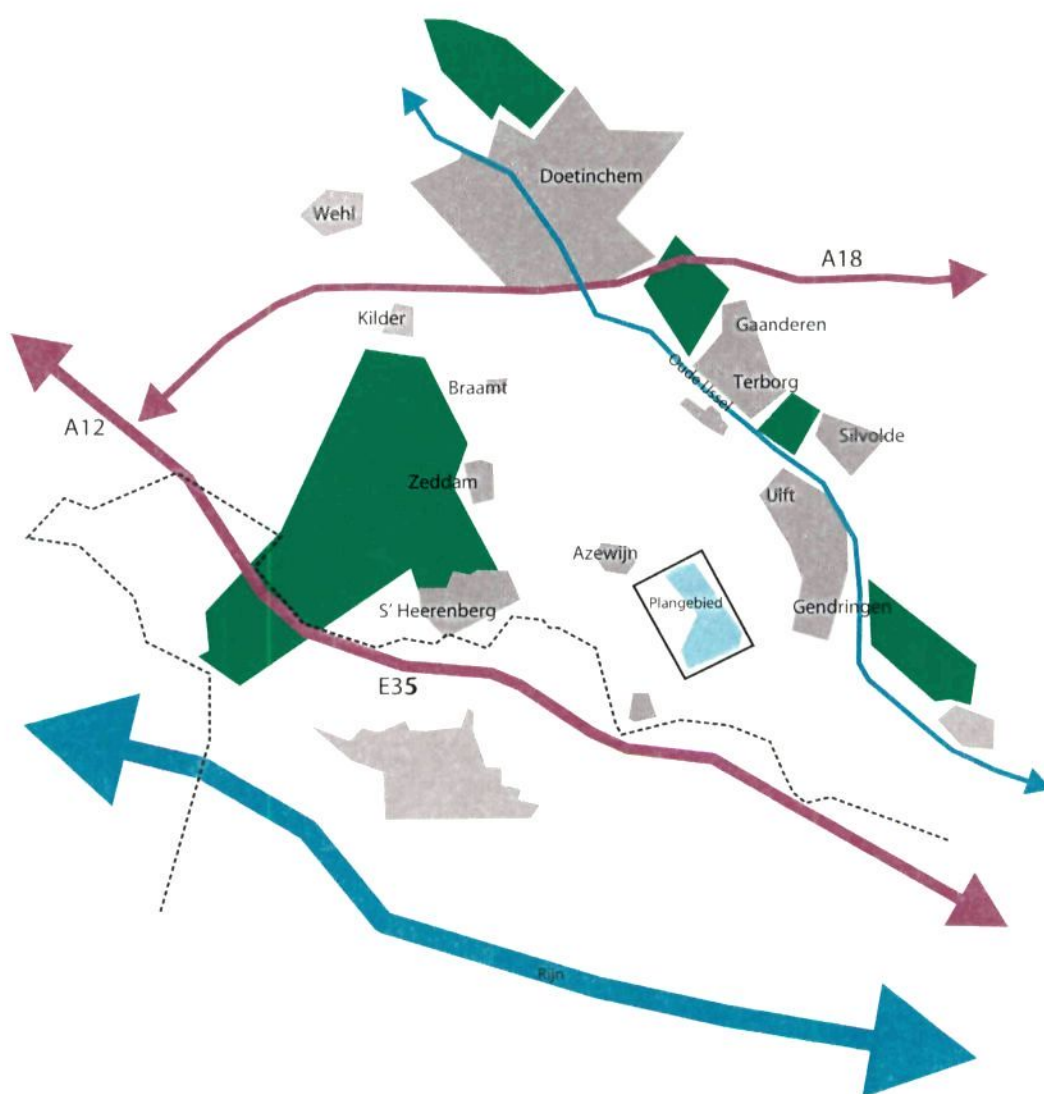
Verkeerskundig gezien kunnen drie categorieën verkeersbewegingen worden onderscheiden: woon- werkverkeer, (vracht)verkeer tijdens de exploitatie en verkeer in de fase ná de zandwinning.

Woon- werkverkeer

Het gebied wordt omgeven door een aantal lokale wegen, die geen van alle een hoge verkeersdruk kennen. Op dit moment wordt ervan uit gegaan dat het bestaande wegennet gehandhaafd blijft. Er is (nog) niet voorzien in een eventuele omleiding in het lokale wegennetwerk. De invloed op het woon- werkverkeer tijdens de exploitatie- en beheersfase is daarom gering.

Verkeer tijdens exploitatiefase

Tijdens de zandwinning is sprake van zandtransport vanaf het bedrijf aan de Azewijnsestraat. De meeste vervoersbewegingen worden ondernomen in de richting van Doetinchem en omgeving en de Noord-Oost Achterhoek en het aansluitende deel van Twente. Hierbij wordt beperkt gebruik gemaakt van wegen in kernen als Etten en Terborg. Dit leidt mogelijk tot geluidsoverlast en deels tot onveilige situaties.

Verkeer ná de zandwinning

Het is op dit moment nog niet duidelijk welke functies het gebied ná de zandwinning zal vervullen. Op dit moment wordt uitgegaan van een verdere ontwikkeling van natuur- en recreatiewaarden. Deze recreatie zal met name gericht zijn op hoogwaardige dagrecreatie. Op de lange termijn zal dit een aantrekkende werking hebben op het regionale en plaatselijke recreatieverkeer, met name fiets- en wandelverkeer. Dit kan gevolgen hebben voor de verkeersbewegingen door de nabij gelegen woonkernen.

Toetsingscriteria Verkeer

Uit deze analyse volgen de volgende criteria, die bij de beoordeling van varianten in het MER gehanteerd zullen worden (zie bijlage 2):

- Invloed woon- werkverkeer kernen omgeving;
- Gevolg voor geluidsoverlast en onveiligheid door vrachtverkeer in exploitatiefase;
- Gevolgen plaatselijk en regionaal recreatief verkeer;
- Bereikbaarheid vanaf snelweg en gevolgen voor routing naar afslag E35;

4.2 Water

Algemeen

De gronden in de omgeving van het Netterdensche – en Azewijnse Broek maken deel uit van een gebied dat van oudsher erg nat is en hoge grondwaterstanden kent. Dit probleem speelt in een deel van de landbouwgebieden. Maar ook is in tijden van veel regenval wateroverlast aanwezig in een aantal kernen in de omgeving.

Dit wordt veroorzaakt doordat het gebied zich bevindt in het stroomgebied van diverse watergangen. Afstromend water vanaf Montferland zorgt voor veel gebiedseigen water in het gebied.

Peilverschillen

De percelen rondom de huidige zandwinlocaties hebben een gemiddelde hoogteligging van 13,75 meter +NAP, de gemiddelde waterstand is 12,80 meter +NAP.

Uit gegevens van het waterschap (stuwhoogten) blijkt over het plangebied een peilverschil te bestaan van 0,85 meter tot 1,40 meter (stuw Huntense Boom, stuw Keuper en stuw Den Daas). Dit betekent, dat bij de inrichting van het ontzandde gebied gekeken moet worden naar de hydrologische effecten op het omringende agrarisch gebied. Hierbij dient opgemerkt te worden dat (volgens de topografische kaart 1:50000) het verloop in het maaiveld tussen de Netterdensestraat en de Bergseweg gering is (0,20 meter tot 0,5 meter).

Het peilverschil kan effecten hebben voor het bergend vermogen van de waterplas. Indien een groot peilverschil moet worden gerealiseerd heeft een inrichting met afzonderlijke waterpartijen de voorkeur.

Waterkwaliteit

Bij de inrichting spelen ook waterkwaliteitsaspecten een rol. Het water uit de Oude IJssel is relatief goed van kwaliteit maar ondervindt invloed van landbouwkundige uitspoeling (Nitraat) en bevat relatief veel sulfaat. Het water uit de Oude IJssel heeft een betere kwaliteit (voedselrijkdom) dan bijvoorbeeld de Aa-strang. Indien het ontzandde gebied wordt

Fase 1, winning

Reefsche Wetering

Bestaand broekbos

Winning Omsteg

gevoed met water uit de Oude IJssel zou een deel van het gebied ingezet kunnen worden als zuiveringsmoeras (helofytenfilter). Dit zou de waterkwaliteit in de plassen en meer benedenstrooms het Waalse water (water van het hoogste ecologisch niveau) gunstig kunnen beïnvloeden. Dit vergt echter nog nadere studie. Bij de inrichting spelen verder nog zaken als slibvang en doorstroming (geen doodlopende watergangen) een rol.

Gradiënten

Wat betreft de inrichting dient rekening te worden gehouden met de natdroog gradiënten. Aangezien groot en diep openwater geen aantrekkelijke habitat is moet extra aandacht aan de oeverzones worden besteed. Waterplanten en oeverplanten groeien niet meer in water dieper dan circa 4 á 6 meter. Voor vis is de oeverzone belangrijk als paai en schuilplaats. Veel watervogels en watergerelateerde fauna zijn vaak te vinden in de natte oever of ondiepe waterzones. Vogels zijn gebaat met eilanden in de plassen, waar ze een ongestoorde pleisterplaats vinden.

Onderhoud en beheer

Bij de inrichting dient rekening te worden gehouden met de eisen en wensen van de partij die het beheer en onderhoud uitvoert, zeker als de ontzandde plassen een functie als berging of inundatiegebied krijgen. Men kan hierbij denken aan peilregulerende kunstwerken, hydraulisch capaciteit van verbindende watergangen en bereikbaarheid voor onderhoudsmaterieel.

Retentie en noodopvang

Het waterschap heeft aangegeven dat in het gebied een wens bestaat voor aanvullende waterberging. Door het water in een gebied langer vast te houden ontstaan mogelijkheden voor retentie en noodopvang. Dit heeft de voorkeur boven het inunderen van agrarisch gebied. Bij vergroting van de wateroppervlakten (zie alternatieven) kan het plangebied gebruikt worden voor noodopvang (via invoer water Oude IJssel).

In dit geval dienen onder andere de volgende aspecten onderzocht te worden:

- Hydraulisch onderzoek, modellering en doorrekening is noodzakelijk
- Handhaving of omlegging Reefsche Wetering
- Eventuele aanpassing profielen watergangen, kunstwerken, stuwen, overige technische middelen, kades etc.;

Belangrijk is hierbij te weten of de inlaat boven- of benedenstrooms van de Aa-strang komt te liggen. Er zou een waterschijf van circa 0,75 m kunnen worden gebruikt over een oppervlakte (thans vergunde situatie) van 457.500 m². Er past dan zo'n 340.7500 m³ in. Uitbreiding van het plassengebied vergroot significant het bergend vermogen.

Rol Waterschap Rijn en IJssel

Het Waterschap heeft aangegeven dat men geen beheer van de plas nastreeft. De verantwoordelijkheid voor de waterkwaliteit bij de mogelijke inname van gebieds-vreemd water zal bij het waterschap liggen. Verder heeft men geen bezwaar tegen een combinatie met functies als recreatie en delfstofwinning.

Toetsingscriteria water

Uit deze analyse volgen de volgende criteria, die bij de beoordeling van varianten in het MER gehanteerd zullen worden (zie bijlage 2):

- Invloed op waterberging regio;
- Mogelijkheden retentie en noodopvang (calamiteitenberging).
- Invloed op waterkwaliteit;
- Mogelijkheden ontwikkeling natte natuur;
- Gevolgen onderhoud en beheer;
- Interactie met grondwater (verdroging).
- Effect op af- en aanvoer naar agrarische percelen.

4.3 Landbouw

In het gebied zijn een drietal melkveehouderijen actief. Twee van deze bedrijven zijn relatief klein van omvang en zullen op middellange termijn hun activiteiten beëindigen. Het derde bedrijf is inmiddels verplaatst en zet haar werkzaamheden buiten het plangebied voort.

Toetsingscriteria landbouw

Bij de beoordeling van varianten in het MER zullen de volgende criteria gehanteerd worden (zie bijlage 2):

- Mogelijkheden hervestiging uit te plaatsen bedrijven;
- Kansen voor economische compensatie uitgekochte boeren;
- Aanvullende inkomsten aanwezige en blijvende bedrijven;
- Invloed op toekomstperspectief agrarische bedrijven in regio;
- Mate van nevenactiviteiten voor blijvende agrariërs.

4.4 Recreatie

Dagrecreatie

In de omgeving van het plangebied zijn diverse stedelijke gebieden aanwezig. In Nederland betreft dit onder andere Doetinchem, s'Heerenberg en Ulft. In het nabijgelegen deel van Duitsland liggen Emmerich en Kleve. Vanuit deze stedelijke gebieden is een vraag aanwezig naar intensieve en extensieve mogelijkheden op gebied van dagrecreatie. Hiervoor wordt onder andere gebruik gemaakt van de recreatief aantrekkelijke landschappen langs de Oude IJssel (met diverse landgoederen), het kleinschalige landschap van de Achterhoek en het heuvelachtige Montferland. Het plangebied zou een schakel kunnen vormen tussen Montferland en de zone langs de Oude IJssel.

De recreatieve functie van het plangebied en directe omgeving zelf is beperkt. De landbouwwegen worden gebruikt door fietsers en een enkele hardloper. De bestaande zandwinningen worden op dit moment niet recreatief gebruikt. Bij de reeds beëindigde zandwinning De Omsteg wordt sporadisch gevist.

Intensief

Op 8 kilometer afstand van het plangebied is het recreatiegebied Stroombroek gelegen. In dit gebied zijn onder andere een recreatieplas en een park met recreatiehuisjes gesitueerd. Nabij Ulft ligt een camping.

Toetsingscriteria recreatie

Uit deze analyse volgen de volgende criteria, die bij de beoordeling van varianten in het MER gehanteerd zullen worden (zie bijlage 2):

- Bijdrage en aanvulling op extensieve recreatie vanuit omliggende stedelijke gebieden;
- Benutten van potenties door ligging langs E35/ A12;
- Invloed op bestaande intensieve recreatiegebieden in regio;
- Invloed op voorzieningenniveau omgeving.

4.5 Natuur

Regio

Aan de oostkant van Gendringen en Uft lopen langs de Oude IJssel ecologische verbindingzones van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Hier zijn in de omgeving de grootste natuurwaarden aanwezig. Deze verbindingzones zijn voornamelijk bedoeld voor minder mobiele soorten. Vogels zijn over het algemeen zeer mobiel en kunnen goed gebruik maken van lokale habitatgebieden in een verder minder geschikte omgeving. De EHS wordt ter hoogte van Uft en Gendringen begrensd door stedelijk gebied. Mede hierdoor heeft de EHS langs de Oude IJssel plaatselijk een smalle maat. Wellicht is het mogelijk om door het plangebied, ten westen van Uft en Gendringen een aanvullende ecologische verbinding te maken. Hiermee kan de kwaliteit en robuustheid van de EHS worden versterkt.

Omgeving plangebied

Rond de bestaande zandwinnings zijn een aantal natte oeverstroken aanwezig. Hier zijn enkele amfibieën- en reptielensoorten aangetroffen, met name bij het landgoed van Huize Landfort. Verder is er een bossage, met natte soorten als wilg, els en populier.

De zandontgravingen liggen in een groot, open agrarisch gericht gebied. Deze zijn met name van belang voor vogels: moerasvogels, weidevogels en ganzen. Moerasvogels hebben een voorkeur voor grote verlandingsgebieden, grotere en kleinere waterpartijen afgewisseld met rietkragen en laagblijvende landbegroeiing. Weidevogels en ganzen geven een voorkeur aan velden met een weidse blik om op te foerageren. Waterpartijen met rietkragen en laag opgaande begroeiing in de buurt zorgt voor geschikt nesthabitat voor ganzen en watervogels. Weidevogels nestelen het liefst in de ruigere graslanden. Lokaal wordt droog en vochtig kleibos en leembos aangetroffen.

Bestaande waterplassen

De natuurwaarden van de aanwezige plassen worden vooral gevonden in de rietzones aan de noordoostzone. De natuurwaarden van de plassen zelf is beperkt. Dit wordt mede veroorzaakt door:

- Grote diepten (meer dan 6 meter): In de diepere delen dringt geen zonlicht door en is het zuurstofgehalte vaak laag. Hierdoor komen hier weinig planten en macrofauna (insecten e.d.) voor. Daardoor is het vaak ook voor vissen ongeschikt leefgebied
- Voorkomen van stratificatie en plotseling omkering van waterlagen. Dit is het naar boven komen van de onderste zuurstofarme waterzones. Dit veroorzaakt veel vissterfte.
- De mate van voeding door regenwater/ kwel en inlaat landbouwwater.

Conclusies

Het is gewenst om het gebied zijn open status te laten behouden. Voor de aanwezige soorten (met name amfibieën, reptielen en waterminnende zoogdieren) kan het plangebied worden gebruikt als verbindingsszone en als permanent leefgebied. Het is niet zinvol om door het open plangebied bosrijke verbindingsszones aan te leggen.

Ecologisch gezien is het gewenst om meerdere kleinere afgravingen te realiseren, afgewisseld met stukken droger land, waardoor een geschakeerd patroon ontstaat van water en land. In dit landschapstype blijft de openheid bestaan, terwijl het toch kan fungeren als habitat voor herpetofauna en verschillende soorten vogels. Aan de randen van de oevers kan het beste rietmoeras, opgaand tot broekbos en struweel worden ontwikkeld.

Het is gewenst om een relatie te leggen met de EHS. Het is aan te raden om stapstenen te leggen tussen de Oude IJssel ten zuiden van Gendringen langs de Reefsche Wetering naar de ontgrondingsplas en van daaruit naar de ontgroning in het gebied Kleine Reeve en de Scholtenhof en weer verder richting Terborg.

Toetsingscriteria natuur

Uit deze analyse volgen de volgende criteria, die bij de beoordeling van varianten in het MER gehanteerd zullen worden (zie bijlage 2):

- Versterking EHS;
- Handhaving bestaande natuurwaarden;
- Versterking natuurwaarden waterplas;
- Versterking ecologisch waarde omgeving, met name voor weidevogels en ganzen;

4.6 Landschap

De invloed van de ontgroningen op landschappelijke aspecten speelt zich af op verschillende schaalniveaus. Daarom is ook de landschapsanalyse op meerdere schaalniveaus gericht.

(Inter)nationaal

De Rijn stroomt ten zuiden van het plangebied in de Duitse provincie Noord rhein-Westfalen. Het landschap rondom het Netterdensche – en Azewijnsebroek staat in een open verbinding met het uiterwaardenlandschap van de Rijn. Hierdoor maakt het gebied 'op afstand' deel uit van het internationale netwerk van rivieren.

Het studiegebied wordt door twee snelwegen doorsneden. Ten zuiden van het gebied ligt de A12 en de Duitse verlenging hiervan, de E35. Aan de noordkant is de A18 gelegen, die bij Zevenaar op de A12 aansluit. Via deze snelwegen is het gebied ook met het internationale netwerk van infrastructuur verbonden. De snelweg E35 volgt over een lengte van 15 km de grens tussen Nederland en Duitsland en is daarmee een ruimtelijke en functionele accentuering van de landsgrens

Regio

Het gebied kan worden aangemerkt als een open lob, die zich vanaf de uiterwaarden van de Rijn in noordelijke richting uitstrekt. Deze lob heeft globaal een driehoekige vorm. In de noordpunt ligt Doetinchem, aan de westelijke en oostelijke zijde wordt de open lob begrensd door gebieden met een afwisseling van landschappelijke en stedelijke verdichting.

Ten westen ligt het Bergherbos, een hoger gelegen en beboste stuwwal, die in de derde ijstijd is gevormd. Op de overgang van de hoog gelegen stuwwal en het laag gelegen plangebied is een reeks van bebouwingskernen ontstaan: Braamt, Zeddam, 's-Heerenberg en Emmerich. Het bedrijventerrein van Bergh zal uitbreiden in oostelijke richting. Dit terrein zal daardoor in het plangebied beter te zien zijn.

Langs de Oude IJssel is een reeks van zandige hoogten (rivierduinen) ontstaan, waarop bebouwingsconcentraties zijn gesitueerd. Het betreft bijvoorbeeld Gendringen, Ulft, Varsselder en Netterden. Ook zijn op deze rivierduinen een aantal landgoederen gesticht, zoals kasteel Wisch en kasteel Anholt. Dit gebied kent een interessante en afwisselende opbouw met de opeenvolging van stedelijke en hoogwaardige groengebieden, aan weerszijden geflankeerd door agrarisch gebied en een centraal snoer van de Oude IJssel.

De directe omgeving is een open agrarische gebied tussen Bergherbos, Oude IJssel zone en de E35. De landschappelijke karakteristiek van dit gebied is gevormd onder invloed van de Oude IJssel.

Aan de westzijde en de zuidzijde liggen komgebieden. Dit zijn gebieden, waar door overstromingen van de Oude IJssel lage en relatief zware kleigebieden zijn ontstaan. Deze gebieden zijn rationeel en rechtlijnig verkaveld en kennen een dito structuur van wegen en waterlopen. Het grondgebruik heeft een agrarisch karakter. Het betreft onder andere het Vinkwijksche Broek, het Azewijnsche en het Netterdensche Broek.

Aan de oostzijde zijn verschillende watergangen gesitueerd, gelegen in oude beddingen van de Oude IJssel. Voorbeelden zijn de Roode Weetering, Engellaaksche Graaf, de Warmsche Waterleiding en het Waalsche Water. De belijning van wegen en landschapsstructuren heeft hierdoor een bochtig verloop, tevens is er beperkt reliëf aanwezig. Verder wordt hier relatief veel bebouwing en beplantingen aangetroffen.

Plangebied

Het plangebied zelf ligt op de overgang tussen het rechtlijnig verkavelde Azewijnsche Broek en het bochtige landschap rond de Roode Weetering. Deze overgangssituatie wordt expliciet duidelijk in het contrast tussen de rechte Reefsche Wetering en de bochtige Roode Weetering.

Tussen beide watergangen liggen verschillende deelgebieden met een afwijkende uitstraling: twee ontgrondingsplassen en de stortplaats Kleine Reeve. Deze deelgebieden zijn als losse elementen gesitueerd, zonder een duidelijke bijdrage aan de landschappelijke opbouw.

Toetsingscriteria landschap

Uit deze analyse volgen de volgende criteria, die bij de beoordeling van varianten in het MER gehanteerd zullen worden (zie bijlage 2):

- Invloed op regionale landschappelijke opbouw;
- Bieden van structuur voor aanhechting 'versnipperde landschapselementen' zoals bestaande waterplassen en vuilstort.
- Realisatie nieuwe landschappelijke kwaliteiten;
- Afscherming bedrijventerrein Bergh.

4.7 Woon- en leefmilieu

Door de exploitatie van de zandwinplassen zal mogelijk en tijdelijk hinder plaatsvinden van hinder voor omwonenden en bezoekers van het gebied en omgeving. Het betreft de volgende hinderaspecten:

- Geur
- Geluid
- Trilling
- Luchtverontreiniging
- Licht
- Veiligheid
- Barrière werking.

Afhankelijk van de eindfunctie(s) zal ook ná de fase van zandwinning sprake zijn van hindermogelijkheden. De zandwinning en de eindfuncties hebben ook invloed op:

- Voorzieningenniveau kernen;
- Lokale werkgelegenheid;
- Verhoging aantrekkelijkheid en gebruiksmogelijkheden woonomgeving;

Toetsingscriteria woon- en leefmilieu

Uit deze analyse volgen de volgende criteria, die bij de beoordeling van varianten in het MER gehanteerd zullen worden (zie bijlage 2):

- Toename hinder voor omwonenden en gebruikers gebied;
- Gevolgen voor voorzieningen niveau kernen en lokale werkgelegenheid;
- Gevolgen voor aantrekkelijkheid woonomgeving;

4.8 Archeologie

Op basis van de door de provincie Gelderland geleverde de 'Indicatieve kaart Archeologische Waarden' (IKAW (2e)) kaarten wordt verwacht dat het plangebied en omgeving voor het grootste gedeelte een lage verwachtingswaarde heeft voor archeologie. In het meest noordwestelijke deel van de IKAW kaart is een hogere verwachtingswaarde weergegeven (middelmatig en hoog).

Afstemming met de provinciaal archeoloog inzake de archeologische waarden in verband met het verkrijgen van de ontgrondingsvergunning is noodzakelijk.

Toetsingscriteria archeologie

Uit deze analyse volgen de volgende criteria, die bij de beoordeling van varianten in het MER gehanteerd zullen worden (zie bijlage 2):

- Mate van verlies van archeologische en cultuurhistorische waarden.
- Behoud en versterking samenhang archeologische en cultuurhistorische elementen.
- Verstoring bodemopbouw.

Kies van een mammoet

Slagtand van een mammoet

5 Concept-varianten

Er zijn verschillende opties denkbaar om binnen de beleidsmatige mogelijkheden en binnen de economische en technische randvoorwaarden de landschappelijke opzet en de eindfuncties van de zandwinplas te realiseren.

In de MER worden drie varianten hiervoor omschreven en gevisualiseerd. Door middel van een toetsing op basis van relevante aspecten (zie bijlage 2) wordt dan de meest gewenste ontwikkelingsrichting geïdentificeerd.

In dit hoofdstuk wordt een aanzet gegeven voor de varianten, zodat in de richtlijnen van de Commissie voor de MER ook op de concept varianten kan worden ingegaan.

5.1 Voorgenomen activiteit

In het Azewijnse – en Netterdensch Broek wordt al geruime tijd zand gewonnen. De zandwinning in het Netterdensch Broek (De Omsteg) is op dit moment niet meer in gebruik. De winning in het Azewijnse Broek is wel in gebruik.

In drie fasen wordt daar gewerkt aan zandwinning tot een diepte van 16,70 m-mv. De winning levert circa 6,2 miljoen M³ zand op, voldoende om vooruit te kunnen tot circa 2009. De uitbreiding van de zandwinning die daarna aangevraagd wordt zal voldoende zijn om tot medio 2025 te voldoen in de regionale zandbehoefte.

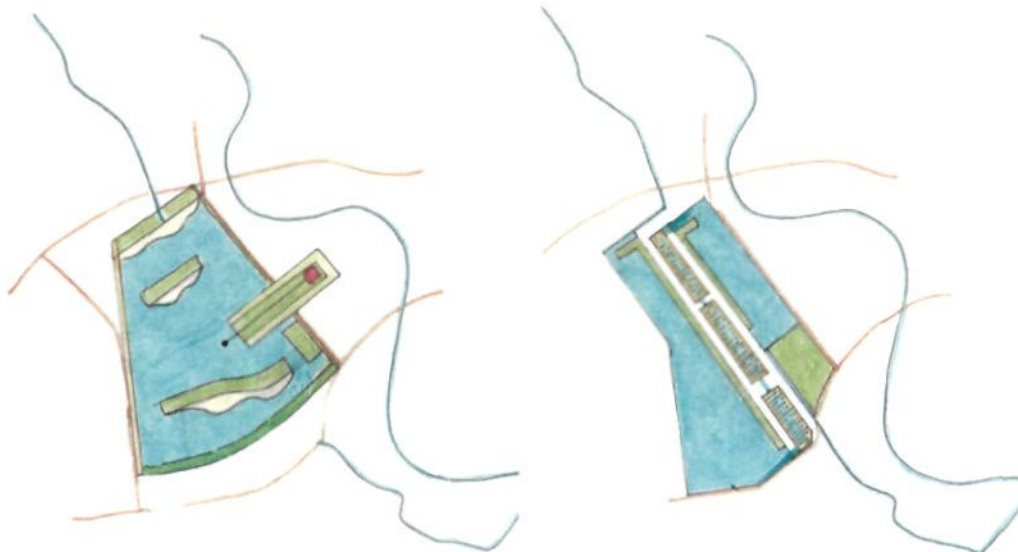
De exploitatie is gericht op ca. 400.000 m³ zand per jaar (ca. 100.000 m³ per hectare). Per jaar zijn derhalve 4 hectare nodig. Om de winning 15 jaar te garanderen is een oppervlakte van ca. 60 hectare nodig. Voor 20 jaar is dit ca. 80 hectare.

Techniek

De bovenste 20 cm van de ondergrond is onbruikbaar voor zandwinning. Daaronder ligt een kleilaag van circa 80 cm die naar verwachting keramisch geschikt is, gevolgd door een tussenlaag van zavel van maximaal 15 cm. Daaronder ligt een laag van circa 30 meter zand. Het zand bestaat naar verwachting uit 65% beton- en metselzand, 20% grind en maximaal 15% ophoogzand. Onder de 30 m-mv bevindt zich naar verwachting een laag van 10 tot 15 m ophoogzand.

De zandwinning wordt uitgevoerd met behulp van een elektrisch aangedreven zuiger. Het gewonnen zand wordt per as afgevoerd. Het zand zal voornamelijk worden afgezet op de regionale markt van Gelderland en een gedeelte van Overijssel.

De vrijkomende onbruikbare specie wordt binnen het plangebied verwerkt. De wijze van verwerking en locatie is afhankelijk van de eindfuncties van het gebied en het op te stellen inrichtingsplan.

Schetsen, tijdens de scenariostudie gemaakt

5.2 Het proces naar de varianten toe

Startfase

Tijdens de startfase van het project zijn interviews gehouden met belanghebbende overheden en andere betrokken organisaties. Op basis van deze gesprekken is inzicht gekregen in wensen, mogelijkheden en onmogelijkheden. In bijlage 3 is een verslag van de interviews opgenomen.

Scenario's

De resultaten van de inventarisatie zijn in een Programma van Eisen vastgelegd, waarin randvoorwaarden en uitgangspunten per functie zijn weergegeven. Vanuit het Programma van Eisen zijn verschillende scenario's voor de inrichting opgesteld. Deze ideeën richtten zich aanvankelijk op het plangebied en wijde regio. Ook is daarin onderzocht naar mogelijkheden voor uiteenlopende functies. Deze scenario's zijn intensief besproken met onder de gemeente Gendringen en getoetst aan de mogelijkheden van het gebied. Naar aanleiding van deze toetsmomenten heeft een aanscherping van de scenario's plaatsgevonden. Ze hebben zich vooral gericht op de contouren van het plangebied, waarmee invloed op maakbaarheid en haalbaarheid wordt verhoogd.

Workshop 24 juni 2002

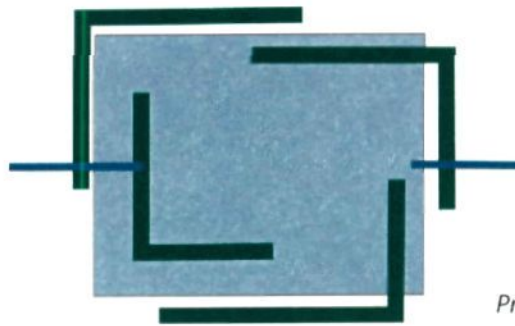
De aangepaste scenario's zijn gepresenteerd en besproken in een workshop, die heeft plaatsgevonden op 24 juni 2002. Aan de workshop is deelgenomen door medewerkers van Provincie Gelderland, Waterschap Rijn & IJssel, Gemeente Gendringen, Den Daas Groep BV, Netterden Zand en Grind BV en Grontmij Advies & Techniek bv. Tijdens de workshop kwam naar voren dat intensieve functies als eindfunctie niet gewenst zijn. Woningbouw en recreatiewoningen zijn derhalve uitgesloten. Extensieve functies zijn wel gewenst, met name natuurontwikkeling en retentie van oppervlaktewater. Verder worden goede mogelijkheden gezien voor extensieve recreatie. Eventueel is de oprichting van nieuwe landgoederen mogelijk.

Varianten

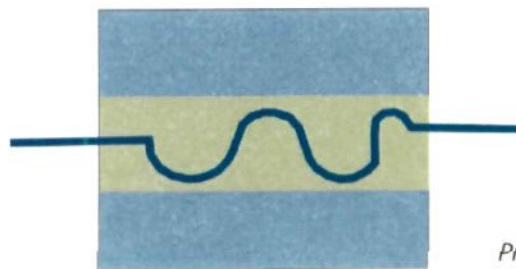
Naar aanleiding van de workshop zijn de scenario's verder aangepast. In de periode daarna heeft bij Netterden Zand en Grind BV een heroriëntatie plaatsgevonden ten aanzien van de plangrenzen. Ook heeft de gemeente Gendringen een beroep gedaan op de bureaus Amer en Brons en partners. Beide bureaus ondersteunen de gemeente in het formuleren van de gemeentelijke ideeën en ambities in het gebied. De inbreng van beide bureaus heeft geleid tot een laatste aanscherping van de opzet van de varianten.

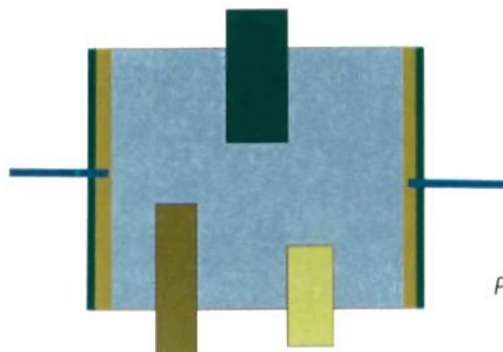
Basis principe

Principe 1: De rand gebroken

Principe 2: Een beek door de waterplas

Principe 3: Verweving land en water

5.3 Ontwerpprincipes

Netterden Zand en Grind BV en de Den Daas Groep hebben het voornemen om de zandwinning in het plangebied uit te breiden. Dit voornemen is mede gebaseerd op provinciaal beleid, dat concentratie van zandwinlocaties nastreeft. Vanuit economisch oogpunt wordt uitgegaan van een oppervlakte van circa 80 hectare, als uitbreiding van de bestaande zandwinplassen.

Dit economisch perspectief leidt daarmee tot een forse toename van het wateroppervlakte in de directe omgeving van de huidige plas. De mogelijkheden voor kleinschalige natuurontwikkeling (landschapsbeleidsplan) of hervestiging van agrarische bedrijven (startnotitie reconstructie) zijn daarom zeer beperkt. De uitbreiding van de zandwinning zal leiden tot een aaneengesloten wateroppervlakte, van relatief grote omvang.

Het genoemde uitgangspunt leidt tot het basisprincipe. Dit principe is het meest gunstig voor de te winnen hoeveelheden delfstof. Hij biedt echter onvoldoende mogelijkheden voor een maatschappelijk aanvaardbaar eindbeeld, waarin onder andere recreatieve en ecologische functies gerealiseerd kunnen worden. In het ontwerpproces zijn daarom drie landschappelijke principes ontwikkeld, die leiden tot een verfijning en nuancering van de vorm van het wateroppervlakte van de basisvariant. Deze principes zijn uitgewerkt tot drie aanzetten voor de varianten, die in het MER zullen worden getoetst.

Principe 1: De rand gebroken

In het eerste principe worden de randen van de zandwinplas geaccentueerd met forse houtwallen, als een rand om een schilderij. Het gebied wordt daarmee vormgegeven als een autonoom gebied, dat vanuit de omgeving als een apart gebied te herkennen is. Door verspringingen tussen de verschillende onderdelen van de rand ontstaan ruimtelijke aanleidingen voor andere functies.

Principe 2: Een beek door de waterplas

In het tweede principe wordt het tracé van de Wetering door de plas geleid. De Wetering wordt vormgegeven als een natuurlijke beek, met brede oeverzones. De beek scheidt de plas in twee delen. De beek heeft een positieve invloed op de ecologische waarden van het water.

Principe 3: Verweving land en water;

Het derde principe nuanceert de basisvariant door het doortrekken van verschillende kavels vanuit de omgeving in de waterplas. Hierdoor vindt een sterke verweving plaats van plas en omgeving. Dit wordt versterkt doordat de randen een open karakter behouden. De plas is daardoor vanuit de omgeving niet goed herkenbaar.

De principes zijn globaal uitgewerkt tot (aanzetten voor de) varianten. Ze worden nu kort beschreven. In het MER wordt meer uitgebreid op de varianten ingegaan.

5.4 Concept variant 'De rand gebroken'

In het eerste principe worden de randen van de zandwinplas geaccentueerd met forse houtwallen, als een rand om een schilderij. In de rand zijn verspringingen aangebracht. Dit principe is uitgewerkt tot de eerste variant.

Ruimtelijke opzet

De contouren van de waterplas worden ruimtelijk begeleid door forse houtwallen, waardoor de waterplas in het landschap als 'autonoom' element is te herkennen.

Oppervlakte

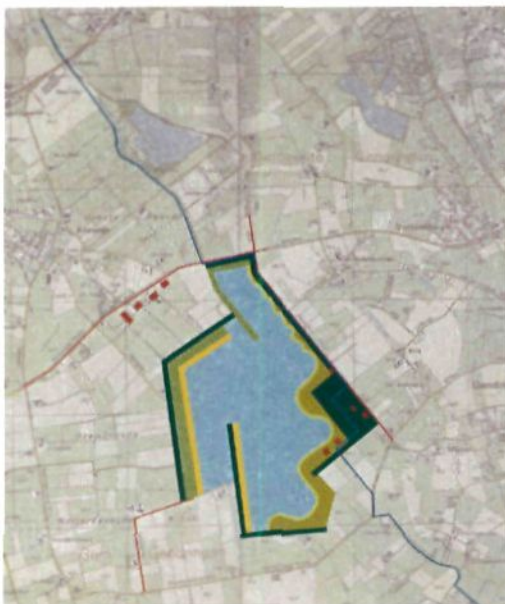
De waterplas van het alternatief 'De rand gebroken' kent een oppervlakte van totaal circa 80 hectare.

Mogelijkheden eindfuncties

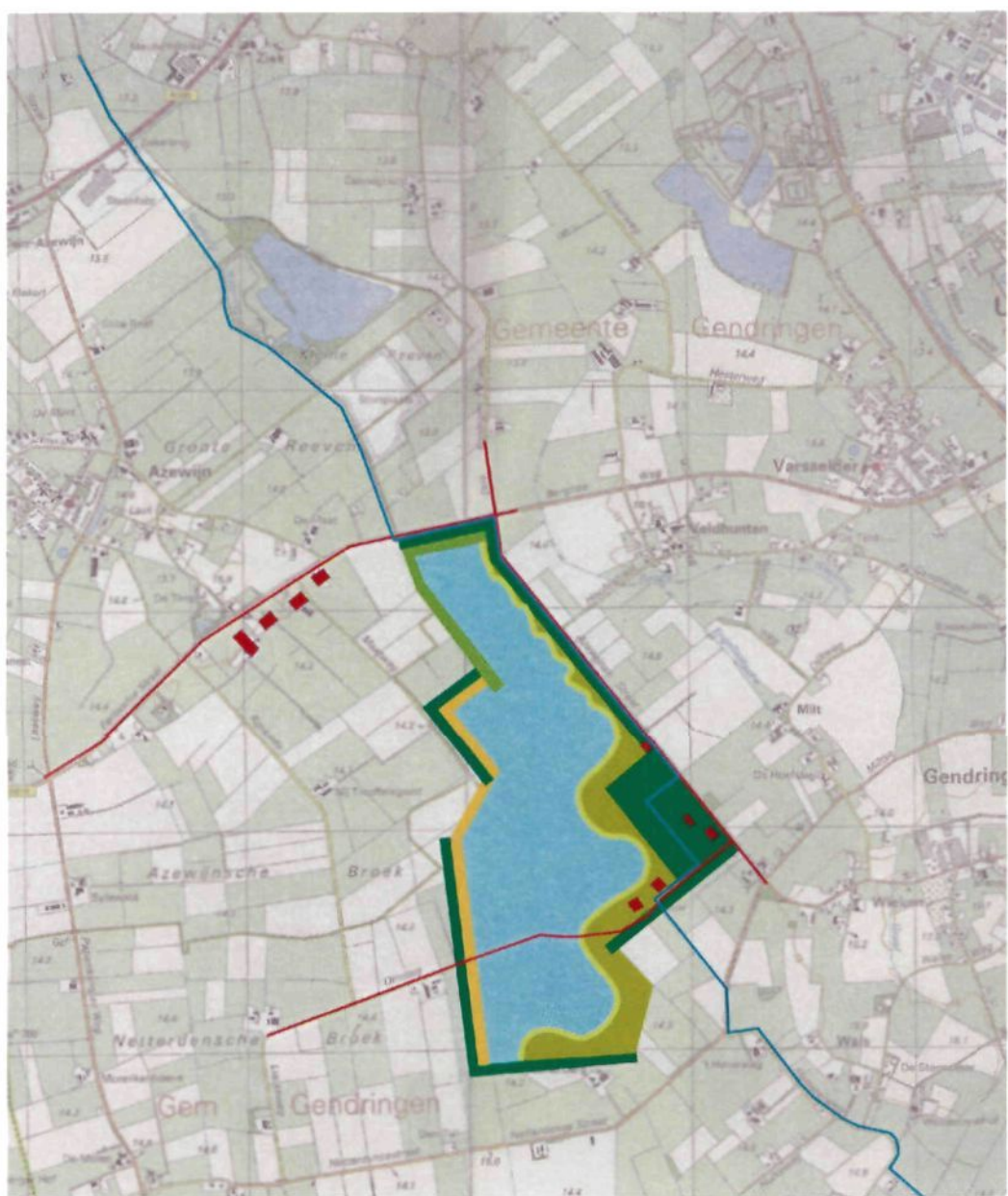
Deze variant biedt mogelijkheden voor natuurontwikkeling aan de oostoever, waardoor voor de bewoners van Ulfthoorn een rustige rand wordt gerealiseerd. Aan de westzijde wordt gedacht aan dagrecreatie (strand, ligweiden, wandel- en fietspaden). Wellicht kan hier een duikcentrum worden ontwikkeld. Verder biedt de plas goede mogelijkheden voor retentie.

Mogelijkheden uitbreiding ná 2025

De MER richt zich op de periode tot 2025, waarin voldoende zand kan worden gewonnen voor een continuering van de bedrijfsvoering tot dat tijdstip. De keuze van een van de varianten wordt onder andere beïnvloed door de mogelijkheden voor uitbreiding ná dit tijdstip. Ter illustratie hiervan is een indicatieve schets gemaakt voor de situatie ná 2025.

Optie uitbreiding na 2025

Variant 'de rand gebroken'

Legenda	■ Bestaande of verplaatste bebouwing
Recreatieplas	Functies eindbeheer
Natuurzone	Natuur
— Wetering	Extensieve recreatie (Dagrecreatie)
Strand	Retentie
Groensingels	

5.5 Concept variant 'Reefsche Beek'

In het tweede principe wordt het tracé van de Wetering door de plas geleid. De Wetering wordt vormgegeven als een natuurlijke beek, die de plas in vier delen verdeelt.

Ruimtelijke opzet

De Wetering wordt als 'nieuwe beek' door de waterplas gevoerd, waardoor meerdere deelplassen ontstaan. De beek wordt omgeven door brede zones met natte oevers, poelen, moerasvegetaties en bossages. De waterplassen worden aan de oost- en de westzijde begeleid door houtwallen.

Oppervlakte

De waterplas van het variant Reefsche Beek kent een oppervlakte van totaal circa 68 hectare.

Mogelijkheden eindfuncties

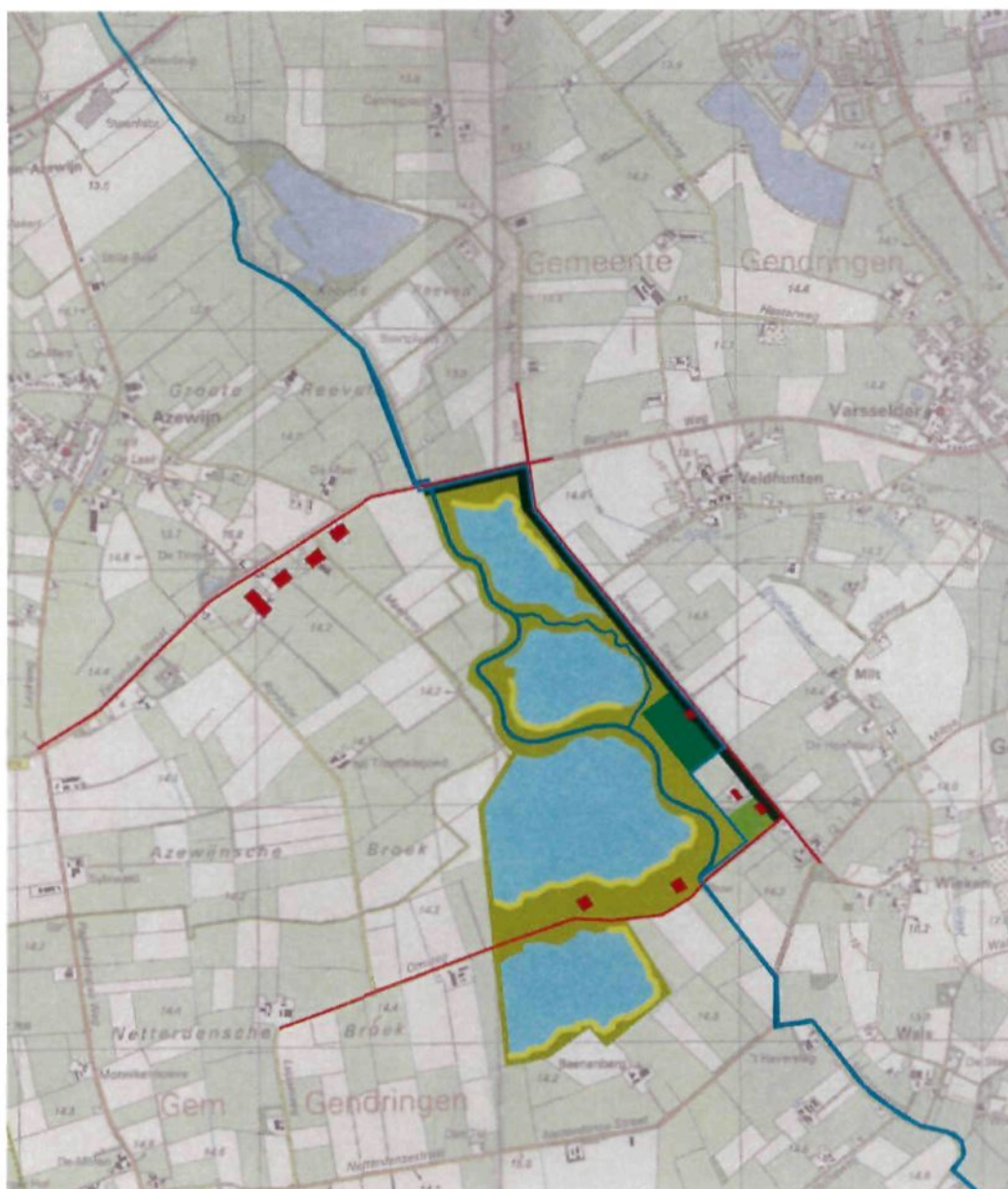
Deze zones aan weerszijden van de beek bevorderen de ecologische kwaliteit van de waterplassen en de Wetering. Hierdoor worden de natuurwaarden bevorderd van de waterplas en van de Wetering. Ook zijn in deze zone mogelijkheden aanwezig voor extensieve vormen van recreatie (wandelen, fietsen, vissen, evt natuurcamping). De waterplas krijgt een functie als retentiegebied. Door de geleiding in vier delen kan de waterretentie gefaseerd plaatsvinden.

Mogelijkheden uitbreiding ná 2025

In de periode ná 2025 kan de waterplas in westelijke richting worden uitgebreid. Op de westoever is dan extra ruimte voor natuurontwikkeling denkbaar.

Optie uitbreiding na 2025

Variant 'Reefsche Beek'

- Legenda
- Recreatieplas
 - wetering
 - Moerasbos
 - Natuurzone
 - Rietzone
 - Bestaande bebouwing
 - Functies eind beheer
 - retentie
 - Natuur
 - Extensieve recreatie

5.6 Concept Landschapsvariant

Het derde principe nuanceert de basisvariant door het doortrekken van verschillende kavels vanuit de omgeving in de waterplas. De randen behouden hun open karakter. Het derde principe is uitgewerkt tot het zogenaamde 'landschapsvariant'.

Ruimtelijke opzet

Aan de randen worden een aantal kavels gehandhaafd. Hierdoor ontstaat een afwisselende rand, met percelen die op gevarieerde wijze in het water 'steken'.

Oppervlakte

De waterplas van de Landschapsvariant kent een oppervlakte van totaal 86 hectare.

Mogelijkheden eindfuncties

De Landschapsvariant biedt mogelijkheden voor verschillende functies. Hierin zijn meerdere keuzes denkbaar. Een mogelijkheid is bijvoorbeeld om aan de oostzijde de nadruk te leggen op natuurontwikkeling en aan de westzijde op meer recreatief gebruik. Wellicht kan hier een duikcentrum worden ontwikkeld. De waterplas krijgt een functie als retentiegebied.

Mogelijkheden uitbreiding ná 2025

Ná 2025 kan de waterplas volgens dit principe in westelijke richting worden uitgebreid.

Optie uitbreiding na 2025

Bijlage 1

Visualisatie productieproces

1. *Zuiger perst gewonnen materiaal naar landinstallatie*

2. *Scheprad ontwatert en scheidt het ophoogzand van de overige fracties*

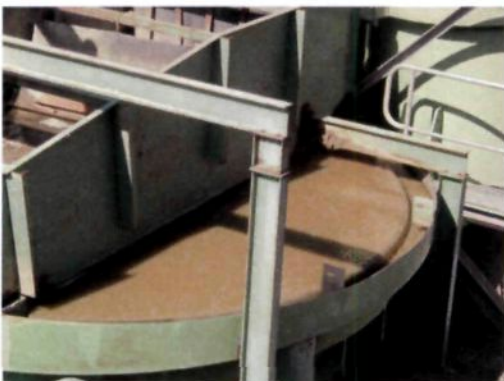
3. *Overige fracties worden via transportband vervoerd.*

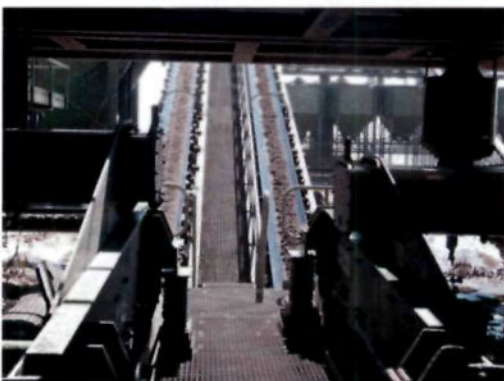
4. *Installatie, waarin grove scheiding plaatsvindt van zand en grind*

5. *Proces van zeving*

6. *Via verloop bassins vindt klassering zandfractie plaats*

7. *Transport via banden.*

8. *Geklassificeerde fractie worden separaat opgeslagen in fractiesilo's*

9. *Door specifieke menging ontstaan verschillende producten*

10. *Opslag van producten, deels in silo's.*

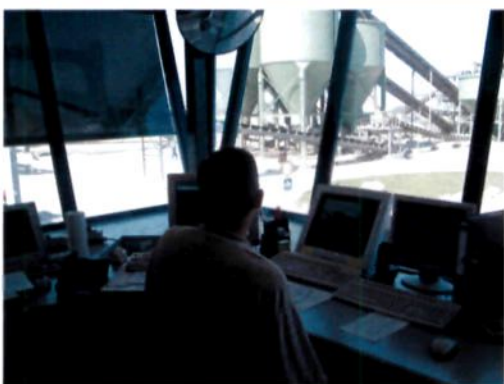
11. *Opslag van producten, deels in depot*

12. *Laadruimte vrachtwagens onder verlaadsilo's*

13. *Verlading in big bags.*

14. *Centrale besturing*

Bijlage 2

Aanzet beoordelingscriteria

Methodiek

In het MER vindt een toetsing plaats van alternatieven aan de hand van een aantal beoordelingscriteria. Deze criteria bestaan uit twee onderdelen. Allereerst wordt getoetst in hoeverre de alternatieven voldoen aan de geformuleerde doelstellingen. Vervolgens wordt nader ingegaan op de milieueffecten, die per variant optreden.

De mate waarin doelstellingen worden bereikt wordt uitgedrukt in een vierpuntsschaal met de volgende betekenis:

- 0 alternatief levert geen bijdrage aan doelbereik
- +
- ++ het doel is gerealiseerd in het alternatief
- +++ alternatief biedt meer voor dit doel dan de beschreven doelstelling

De effectbeoordeling van de alternatieven worden waar mogelijk gekwantificeerd, maar zullen vooral kwalitatief worden beschreven. De beoordeling geschiedt op basis van deskundigheid. De effecten worden bepaald ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. De effecten worden uitgedrukt in een vijfpuntsschaal, met de volgende betekenis:

- ++ groot positief effect
- +
- 0 geen effect
- beperkt negatief effect
- groot negatief effect

Aanzet criteria toetsing doelstellingen

Exploitatie

- Oppervlakte circa 60 tot 80 hectare ter realisering van een voorziening voor 15 tot 20 jaar;
- Realiseren van goed evenwicht tussen exploitatie en optimalisatie gebruiksmogelijkheden/ landschappelijke kwaliteit nà afronding van de winning;

Integrale planvorming binnen grenzen plangebied

- Inrichting multifunctioneel;
- Bijdrage aan omgeving met name gericht op natuurontwikkeling, retentie en extensieve recreatie;
- Mogelijkheden nieuwe landgoederen;
- Realiseren van landschappelijke meerwaarden;
- Geen intensieve functies als woningbouw en recreatiewoningen.

Uitgaan van beleid

- Past in beleid provincie Gelderland;
- Past in beleid gemeente Gendringen;
- Past in beleid waterschap Rijn en IJssel.

Randvoorwaarden met betrekking tot eigendom en bestaande bebouwing

- Past binnen exploitatiegebied.
- Bebouwing te handhaven.

Aanzet criteria toetsing effecten

Toetsingscriteria Verkeer

- Invloed woon- werkverkeer kernen omgeving;
- Gevolg voor geluidsoverlast en onveiligheid door vrachtverkeer in exploitatiefase;
- Gevolgen plaatselijk en regionaal recreatief verkeer;
- Bereikbaarheid vanaf snelweg en gevolgen voor routing naar afslag E35;
- Veiligheid: toename sluipverkeer, menging langzaam en snel verkeer;

Toetsingscriteria water

- Invloed op waterberging regio;
- Mogelijkheden retentie en noodopvang (calamiteitenberging).
- Invloed op waterkwaliteit;
- Mogelijkheden ontwikkeling natte natuur;
- Gevolgen onderhoud en beheer;
- Interactie met grondwater.
- Effect op af- en aanvoer naar agrarische percelen.

Toetsingscriteria landbouw

- Mogelijkheden hervestiging uit te plaatsen bedrijven;
- Kansen voor economische compensatie uitgekochte boeren.
- Aanvullende inkomsten aanwezige en blijvende bedrijven;
- Invloed op toekomstperspectief agrarische bedrijven in regio;
- Mate van nevenactiviteiten voor blijvende agrariërs.

Toetsingscriteria recreatie

- Bijdrage en aanvulling op extensieve recreatie vanuit omliggende stedelijke gebieden.
- Benutten van potenties door ligging langs A3/ A12.
- Invloed op bestaande intensieve recreatiegebieden in regio.
- Invloed op voorzieningenniveau omgeving;

Toetsingscriteria natuur

- Versterking EHS;
- Handhaving bestaande natuurwaarden;
- Versterking natuurwaarden waterplas;
- Versterking ecologisch waarde omgeving, met name voor weidevogels en ganzen;

Toetsingscriteria landschap

- Invloed op regionale landschappelijke opbouw;

- Bieden van structuur voor aanhechting 'versnipperde landschapselementen' zoals bestaande waterplassen en vuilstort.
- Realisatie nieuwe landschappelijke kwaliteiten;
- Afscherming bedrijventerrein Bergh.

Toetsingscriteria woon- en leefmilieu

- Toename hinder voor omwonenden en gebruikers gebied;
- Gevolgen voor voorzieningen niveau kernen en lokale werkgelegenheid;
- Gevolgen voor aantrekkelijkheid woonomgeving;

Toetsingscriteria archeologie

- Mate van verlies van archeologische en cultuurhistorische waarden.
- Behoud en versterking samenhang archeologische en cultuurhistorische elementen.
- Aantasting aardkundige waarden.
- Verstoring bodemopbouw.

Bijlage 3

Verslag interviews betrokken organisaties en overheden

De uitbreiding van de zandwinplas bij Gendringen heeft een grote invloed op het plangebied en de omgeving. Verschillende overheden (bevoegde gezagen), belangenorganisaties, inwoners, exploitanten en gebruikers van het gebied zijn in dit proces belanghebbend. Daarom is in het begin van het planproces een actorenstudie uitgevoerd, waarin de meningen en visies van al die partijen zijn geïnventariseerd.

In de afgelopen periode is de ideevorming ten aanzien van dit project voortgeschreden, zowel bij de initiatiefnemers, planopstellers als de betrokken organisaties. Het is derhalve mogelijk, dat de in deze bijlage verwoorde meningen op onderdelen inmiddels zijn bijgesteld. In deze bijlage zijn de belangrijkste conclusies samengevat.

De planvorming van het zandwinningsproject heeft betrekking op vijf aandachtsvelden: zandwinning, retentie, recreatie (intensief en extensief), landbouw en landschapsversterking. Deze aandachtsvelden zijn besproken in oriënterende gesprekken met overheden (bevoegde gezagen), exploitanten en het recreatieschap. De overige andere betrokkenen zijn nog niet gehoord. In onderstaande subparagrafen worden de wensen en standpunten van de betrokkenen voor elk aandachtsveld weergegeven.

Zandwinning

Provincie Gelderland is verantwoordelijk voor een evenwichtige delfstofwinningsmarkt. De marktbehoefte aan de beton- en metselzand is momenteel groter dan het aanbod. Het vergund krijgen van nieuwe ontzandingslocaties loopt achter op schema. Vanuit delfstofwinning staat de provincie in principe positief tegenover een uitbreiding van deze bestaande winning. De planvorming zal echter wel moeten voorzien in een goede ruimtelijk onderbouwing.

De waterbeheerder en het recreatieschap hebben geen belang bij delfstofwinning maar zijn wel gebaat bij nieuwe waterpartijen waarbij delfstofwinning een instrument kan zijn. De kracht van de planvorming wordt gezocht in combinatie van aandachtsvelden.

Gemeente Gendringen verdedigt met name de belangen van de agrarische sector zoals overigens ook weergegeven in het bestemmingsplan. Delfstofwinning is daarmee te combineren maar vraagt wel extra aandacht.

De initiatiefnemers hebben delfstofwinning als uitgangspunt voor de planvorming. Er dient wat hun betreft zoveel mogelijk zand vrij te komen.

Partijen ► Aspect ▼	Provincie	Waterschap	Gemeente	Recreatie- schap	Netterden Zand en Grind	Den Daas Groep
Zandwinning	+	0	+	0	++	++

Water/ retentie

Provincie Gelderland ziet graag de mogelijkheden voor retentie verder uitgewerkt in een totaalplan. De koppeling van delfstofwinning, retentie, ontwikkeling van een ecologische verbindingszone, extensief recreatiegebied, landbouw en landschapsontwikkeling bieden klaarblijkelijk goede mogelijkheden voor een breed gedragen plan. Er zal onderzoek gedaan moeten worden naar kwantitatieve- en kwalitatieve aspecten van het inlaten van (gebiedsvreemd) water. De landschappelijke inpassing van plas en bijbehorende hydrologische infrastructuur zal ook onderzocht dienen te worden.

Het Waterschap Rijn en IJssel heeft voor het gebied gedachten die in principe goed zijn in te passen in een uitbreidingsplan voor zandwinning. Omdat het stroomgebied van de Oude IJssel steeds vaker problemen ondervindt van afstromend water van het bovenstrooms gelegen gebied en haar zijtakken, is berging van tijdelijke afvoerpieken wenselijk. De van oorsprong laaggelegen gebieden ten westen van Gendringen, bieden mogelijkheden voor retentie in combinatie met andere functies.

Het waterschap geeft aan dat er kansen liggen voor een zogenaamde 'bypass' aan de zuidwest en westkant van Gendringen. In een studie ('Effectenstudie', welke verricht is in het kader van afstudeeronderzoek van Universiteit Twente) is gerekend met hoeveelheden water die bij hoogwater ingelaten zouden kunnen worden vanuit de Oude IJssel en tijdelijk gebufferd zouden kunnen worden in bijvoorbeeld zandwinplassen en omliggend gebied. Het waterschap geeft aan dat de plannen om meer bufferruimte te creëren voor de tijdelijke opvang van water, het waterschap vanuit het oogpunt van retentie goed uitkomen. De insteek is om pieken af te vlakken door water te bufferen. Door de 'Relatienota 21^e eeuw' en de daaruit voortkomende watervisies zullen in de nabije toekomst naar verwachting een aantal ruimtelijke claims voor onder meer retentie gelegd worden, ook in dit gebied.

De gemeente heeft gezien de landbouwkundige functie van het overigens zeer laaggelegen agrarisch gebied, enige scepsis jegens planvorming waarbij delfstofwinning en retentie samengaan. Nieuwe natuur en de realisering van ecologische verbindingzones ziet de gemeente graag gerealiseerd in haar buitengebied.

Retentie is vanuit recreatief oogpunt in principe goed te combineren. Het Recreatieschap Liemers Achterhoek staat dan ook positief tegenover de plannen en ziet in elk geval mogelijkheden voor kano-, wandel- en fietsroutes.

De initiatiefnemers vinden het belangrijk dat de zandwinlocatie na winning een goede bestemming krijgt, welke indien mogelijk goed te exploiteren moet zijn.

Partijen ► Aspect ▼	Provincie	Waterschap	Gemeente	Recreatie- Schap	Netterden Zand en Grind	Den Daas Groep
Retentie	+	++	0	+	+	0

Recreatie

Intensieve recreatie

De provincie Gelderland wil liever geen intensieve recreatie omdat dit vaak gepaard gaat met de bouw van voorzieningen. Aantasting van rust, landschap en milieu zijn dikwijls het gevolg. Een goed uitgewerkte variant van intensievere recreatie, namelijk wrakduiken is wellicht mogelijk. Zeker als de vorm van recreatie kan samengaan met retentie en landschappelijk inpassing.

Het waterschap kijkt vooral naar de voordelen van retentie. Recreatieve activiteiten zijn wat het schap betreft mogelijk als dit tenminste niet strijdig is met bijvoorbeeld het opzetten van peilen (kwantiteit) en het inlaten van gebiedsvreemd water (kwaliteit).

De gemeente geeft aan in de omgeving genoeg voorzieningen te hebben voor dagrecreatie en dergelijke voorzieningen.

Het recreatieschap geeft aan vooral mogelijkheden te zien voor extensieve recreatie. Bij een vorm van intensieve recreatie zal een goed onderbouwd verhaal wellicht op bijval kunnen rekenen op het moment dat er breed draagvlak voor verkregen kan worden.

Als mogelijkheden voor bovenregionale recreatie (intensief) wordt gedacht aan wrakduiken. Het recreatieschap is niet geheel zeker of een bovenregionale duikfunctie voor deze locatie van de grond kan komen omdat het doorzicht in dit soort plassen niet altijd even goed is en er in meerdere plassen reeds wat duikactiviteiten plaatsvinden. Een goed uitgewerkt idee met bovenregionale aantrekkingskracht dat ook nog vermarktbaar blijkt, vindt het recreatieschap de moeite waard. Een combinatie met zeilactiviteiten is goed mogelijk indien de zandwinning wordt opgeleverd als één grote waterpartij.

De initiatiefnemers hebben als uitgangspunt dat er een exploitabel eindbeheer komt. Een dergelijk recreatief eindbeheer betekent al snel een intensieve recreatieve functie. Het uiteindelijk op te leveren gebied na delfstofwinning moet een functie krijgen waarbij de exploitatie van het beheer betaald wordt uit desbetreffende functie. Voor de inpassing van het gebied en de toegankelijkheid in de toekomst zal ook extensieve recreatie belangrijk zijn.

Partijen ► Aspect ▼	Provincie	Waterschap	Gemeente	Recreatie- Schap	Netterden Zand en Grind	Den Daas Groep
Recreatie Intensief	—	—	—	+	+	++

Extensieve recreatie

De provincie en het waterschap zien mogelijkheden in de combinatie van diverse aspecten waaronder extensieve recreatie. Daarbij wordt vooral gedacht aan fietspaden, kanotochten, wandelmogelijkheden en picknickplaatsen. Wellicht behoren zeilen en wrakduiken ook tot de mogelijkheden. In elk geval is er weinig animo om recreatie te ontwikkelen die veel milieubelasting geeft of een vorm van recreatie waar veel voorzieningen voor getroffen moeten worden (b.v. bebouwing).

De gemeente is op dit moment erg terughoudend als het gaat om meedenken met de planvorming die niet overeenkomt met de functies in het bestemmingsplan. Aanvullende

mogelijkheden voor extensieve recreatie heeft de gemeente niets op tegen. Uitbreiding van extensieve recreatie mogelijkheden in combinatie met natuurbeleving is wat de gemeente betreft goed te combineren met de bestaande functies.

Het recreatieschap onderschrijft dat het gebied goede mogelijkheden biedt voor extensieve recreatie gezien de landschappelijk fraaie gebieden waar het in en nabij ligt: Rijn uiterwaarden in Duitsland, Montferland, het landschap van de Oude IJssel, het landgoederenlandschap op de grens en het kleinschalig landschap van de Achterhoek. Fietsen, skaten, kamperen op de boer, vissen, kanoen en wellicht zeilen zijn vormen van extensieve recreatie, die prima mogelijk zijn in dit gebied.

Vanuit de initiatiefnemers bezien is extensieve recreatie niet enorm interessant omdat in het algemeen meer kost dan dat het opbrengt. Als deze voorzieningen er voor zorgen dat het eindbeheer maatschappelijk draagvlak krijgt, dienen deze voorzieningen zeker in de planvorming meegenomen te worden.

Partijen ► Aspect ▼	Provincie	Waterschap	Gemeente	Recreatie- Schap	Netterden Zand en Grind	Den Daas Groep
Recreatie Extensief	+	+	+	++	+	+

Landbouw

De provincie Gelderland en het Waterschap Rijn en IJssel zijn van mening dat er zorgvuldig met de huidige landbouwkundige functie omgesprongen zal moeten worden. Mogelijkheden voor retentie in combinatie met ontwikkeling van nieuwe natuur, de realisering van ecologische verbindingzones en landschappelijke inpassing van nieuwe activiteiten bieden in principe ook kansen. De provincie Gelderland beaamt dat de delfstofwinning op deze locatie een belangrijke bijdrage kan leveren in de voorziening van de markt van beton – en metselzand.

De gemeente Gendringen verwoordt het vigerend bestemmingsplan en geeft aan dat de agrarische functie in combinatie met natuur het belangrijkste zijn.

Het recreatieschap vindt de huidige landbouwkundige functie, gezien de historie belangrijk maar ziet nieuwe ontwikkelingen positief tegemoet. Deze ontwikkelingen wil het schap graag combineren met mogelijkheden voor extensieve recreatie.

De initiatiefnemers voorzien voor circa 150 ha aanvullende delfstofwinningsactiviteiten. Op deze percelen zal de huidige landbouw-kundige functie komen te vervallen. In de nabije omgeving van de beoogde zandwinning kan de huidige landbouw gewoon voortbestaan.

Partijen ► Aspect ▼	Provincie	Waterschap	Gemeente	Recreatie- Schap	Netterden Zand en Grind	Den Daas Groep
Landbouw Functie	+	0	++	0	0	0

Landschap

De provincie, gemeente en recreatieschap geven aan dat elke nieuwe ontwikkeling in het gebied, landschappelijk ingepast zal moeten worden met daarbij aandacht voor het open karakter van het landschap, historische structuren en de agrarische achtergrond van het gebied.

Het waterschap geeft aan dat er voor retentie nieuwe (hydrologische) infrastructuur benodigd zal zijn. Deze infrastructuur kan landschappelijk goed gebruikt worden om plan te verbinden met z'n omgeving. Een combinatie met de aanleg van een ecologische verbindingszone en nieuwe natuur ligt voor de hand.

Het recreatieschap is benieuwd naar de uiteindelijke verhouding tussen water en land. Vanuit recreatief oogpunt zijn meerdere waterpartijen te prefereren boven één grote partij open water. Ook is vanuit recreatief oogpunt het ongewenst dat de randen rond de plas zouden bestaan uit een minimale strook grond bestaande uit circa 25m oeverzone met enig 'schaamgroen' waar eigenlijk geen ruimte is voor recreatieve voorzieningen en landschappelijke inpassing. Het recreatieschap pleit dan ook voor een aanzienlijke hoeveelheid ruimte rondom de plas zodat voorzieningen kunnen worden geplaatst, bijvoorbeeld fiets- en wandelpaden.

De gemeente stelt zich op het standpunt dat, als de planvorming al doorgaat, het inrichtingsplan meerwaarde dient te hebben vanuit alle doelstellingen dus zowel voor delfstofwinning, retentie, recreatie, landschap, natuur etc. De gemeente en het recreatieschap stellen dat er in Gendringen en omgeving geen behoefte is aan een plas met gelijke recreatiefuncties als recreatiepark Stroombroek.

De initiatiefnemers willen het project dusdanig landschappelijk inpassen dat de winning en het eindbeheer vergunbaar zijn en niet op maatschappelijke weerstand stuiten. De initiatiefnemers denken erover om de verworven gronden in eigen beheer te houden. Vooral nog wordt niet gedacht aan overdracht aan natuurorganisaties.

Partijen ► Aspect ▼	Provincie	Waterschap	Gemeente	Recreatie- Schap	Netterden Zand en Grind	Den Daas Groep
Landschaps Versterking	++	+	++	+	0	0

Samenvatting en conclusie

Onderstaande tabel geeft een combinatie van alle eerder gepresenteerde tabellen waarbij globaal aangegeven wordt waar per partij de prioriteiten liggen.

Aspecten ► Partijen ▼	Zand Winning	Retentie	Recreatie intensief	Recreatie extensief	Landbouw Functie	Landschaps versterking
Provincie Gelderland	+	+	-	+	+	++
Waterschap Rijn & IJssel	0	++	-	+	0	+
Gemeente Gendringen	+	0	--	+	++	++
Recreatieschap Achterh. / Liemers	0	+	+	++	0	+
Netterden Zand en Grind	++	+	+	+	0	0
Den Daas Groep	++	0	++	+	0	0

-- = negatief 0 = neutraal + = positief
 - = licht negatief ++ = zeer positief

Meerderheid van de betrokken partijen is geïnteresseerd in een nadere uitwerking van de planvorming om zodoende meer inzicht te verkrijgen in hoeverre de uitbreiding van de zandwinning helpt bij het versterken van het karakter van de streek en het ontwikkelen van een uitdagend landschap. Wel dient veel aandacht geschonken te worden aan de huidige agrarische functie van het gebied en gevestigde rechten en belangen van derden.

GrontmijNederland bv
Cluster Oost
Velperweg 26
Postbus 485
6800 AL ARNHEM
Telefoon (026) 355 83 55
Telefax (026) 445 92 81